

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՏՈՐ ԽԹ.

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ, ՄԱՐՏ 14, 1896

ԹԻԻ 11

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

	ԵՐԵՎԱՆ
Տերունական Ընթերցարան	81
«Մարդ ԶԱՍՏՈՒՄ ԿԸ ԿՈՂՈՊԱԾ»	81
Հոգևոր Թագաւորութիւնը	81
Ելեց Գերբը	82
Առաջին Զոյրը	83
Քաղաքապետ փոխելի Աղբատ Հողագործներ	83
Ընդ օգնելու Մարտիկը	83
Պէնճըմին Գրանքին	84
Մէյրի Ուսման Էջը	84
Ինքնուէնցան Արգելող Գեղ	84
Ինչ Գաղութիւններ Ունենալու Է Հիւանդ	85
Դասակարգ	85
Թղթակցութիւնը	—
Կենսական Արագաճողութեանը Առթիւ	85
Խորհրդածութիւններ	85
Արարիչ Գարարչութեան	86
Հանդէս Քաղաքական	87
Կրթական	88

ԱՒԵՏԱԲԵՐ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ. Կը հրատարակուի ամէն շաբաթ օր:

Տարեկան գինն է ամէն տեղւոյ համար կանխիկ 1 1/2 մեծիտիյէ, վեցամսեայն՝ 3/4 մեծիտիյէ: Թղթատարի ծախքը խմբագրութեան վրայ է: Մեկ քերթի գինն է 30 փարսախմբագրութեան, բաժանորդագրութեան էս. քղատարութեան պատկանեալ ամէն գրութիւնը պարտին ուղղուիլ առ. Մր. Հ. Ս. Պարնըմ, Ամերիկացի խան, Կ. պոլիս:

Ամերիկայի Միեւնոսարաց Ընկերութեան Կողմանէ. Զ. Ք. ԿՐԻՒՆ, ԱՐՏՈՒՍԵՐ Հ. Ս. ՊԱՐՆԸՄ, ՏԵՐԵՎԱՆ-ԽԱՐԱԳԻՐ

ՏԵՐՈՒՆԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐԻՔԸ

Ամէնքս ալ յիշենք թէ ո՞րչափ պարզ է «Ասիկա ըրէք զիս յիշելու համար» հրամանը, ո՞րչափ վսեմ՝ ժամանակը երբ տրուեցաւ այն — նոյն գիշեր իսկ մասնուեցաւ մեր փրկիչը, ո՞րչափ սրտառու՞ աւոր մահուան յիշատակը և ո՞րչափ մեծ՝ աւոր մարմնոյն և արեան հաղորդութեան օգուտը: Վստահ կըրնանք ըլլալ թէ, եթէ կայ անարժանաբար ընդունելու վտանգ (որմէ կրնան զգուշանալ բոլոր անկեղծ մարդիկ), մեծ մեղք գործել և մեծ կորուստ կրել է մեր Տէրոջը հրամանն անտեսել և քրիստոնէական կրօնի այս ամենէն վսեմ և շինիչ գործէն, քրիստոնէական եղբայրութեան նպաստող այս մեծ արարողութենէն, բացակայիլ:

Տէր Աստուծոյդ վառք տուր իրմէ վախճալով և իրեն հնազանդելով, իրեն ապաւինելով և իրեն մօտենալով թէ՛ ուրախութեան, թէ՛ տրտմութեան ատեն:

Այն ժամանակ պիտի չթողու որ մեր ոտքերը վերջապէս մոլորին մութ լեռներու վրայ: Երբ մենք լոյս փնտռենք, խաւարի պիտի չփոխէ զայն, այլ թանձր խաւարի մէջ Աստուծոյ ապաւինելու միտքարութիւնը Գիտցողը մեզի իբրեւ «արդարութեան արեգակը պիտի ծագի, և անոր թեւերուն վրայ բռնկուիմք պիտի ըլլայ»:

Ո՞րչափ օրհնեալ բան է հաւատարմութե՛ք թէ՛ քրիստոսի պատարագն ընդունուեցաւ իրեն ապաւինողներուն ինպատու, «անուշահոտ պատարագ ու զոհ ըլլալով Աստուծոյ», այսինքն՝ Աստուծոյ ընդունելի ընծայ ըլլալով մարդոց մեղքերուն իբրեւ քառութիւն: Քաջակերպի՛ք այդ պատարագին շնորհիւ անոր մօտենալ, և անոր արժանաւորութեան վրայ դնենք բոլոր մեր յոյսը:

«ՄԱՐԴ ԶԱՍՏՈՒՄ ԿԸ ԿՈՂՈՊԱԾ»

Տեսնես կամ մատակարար կ'ըսուի այն անձը որուն կը յանձնուի ուրիշի մը ստացուածքին հոգատարութիւնը: Կը պահանջուի որ այսպիսին պարկեշտ և հաւատարիմ ըլլայ իր գործին մէջ: Արտօնութիւն չունի իր ուղածին պէս գործածելու իր խնամոց յանձնուած հարստութիւնը, վասն զի իբր չէ: Օր մը իր տիրոջ հաշիւ պիտի ներկայացնէ, և եթէ անհաւատարիմ գտնուի, պիտի պատժուի իր անհաւատարմութեան և անհոգութեան համար:

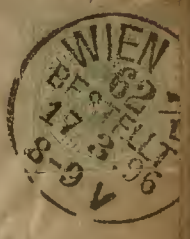
Ամէնքս ալ տեսնես ենք: Մեզի սեպհական բան մը չունինք: Ամէն բան զոր մերը կ'անուանենք՝ իրապէս Աստուծոյ կը պատկանի: Քիչ ըլլայ թէ շատ, անորն է և անոր հաշիւ պիտի տանք այն կերպին համար որով կը գործածենք զայն: Մէկ տաղանդ ունեցողը շատ տաղանդ ունեցողին չափ տնտես համարուեցաւ և իրմէ հաւատարմութիւն պահանջուեցաւ: Մեր գոյքերը, մեր ժամանակը, մեր մարմինները, մեր հոգիները, իրն են և «մեզմէ ամէն մէկը Աստուծոյ հաշիւ պիտի տայ իր անձին համար»: Ի՞նչպէս պիտի կրնանք տալ: Բարի տնտեսներու պէս ուղղամտու-

թեամբ կը գործածենք ինչ որ մեզի յանձնած է Աստուած: Մեզի պիտի ըսէ՛ նա, Ապրիլը, բարի և հաւատարիմ ծառաներս, թէ ո՞չ արդէն իսկ հիմա մեղքի և յիմարութեան մէջ կը վատնենք ի զուր մեր կեանքերը, մեր կարողութիւնները և մեր ունեցածները:

Ահա ի՞նչ բան է մարդոց քով անհաւատարիմ գտնուիլ, և ո՞րչափ աւելի անհաւելի է Աստուծոյ քով անհաւատարիմ գտնուիլ: Այսու ամենայնիւ շատեր կան որ, թէ և իրենց երկրաւոր տէրերուն հաւատարմութեամբ և ուղղութեամբ կը ծառայեն, բայց մեղք չեն համարիր յափշտակել ինչ որ Աստուած կ'ըսէ թէ իրեն կը վերաբերի:

ՀՈԳԵՒՈՐ ԹԱԳԱՌԱԲՈՒԹԻՒՆԸ

Յիսուս քրիստոս ծնաւ ամենէն ուղորմելի և խոնարհ միջավայրին մէջ: Գիւղական պանդոկի մը մէջ անգամ սենեակի մը չգտնուեցաւ բովանդակ երկրի Տէրոջը համար, այլ նախ ախոռի նկուղի մը մէջ փայլեցաւ աշխարհի Լոյսը և իր ճառագայթները սփռեց այն երկրին վրայ որ այնուհետեւ «սուրբ» կոչուեցաւ: Ծաւալեց զայն ծովերէն ալ անգին այնպէս որ հիմա տառնալիներորդ դարուս մէջ ճառագայթներ հասած են ամենէն խաւար երկիրներուն և ազգերուն: Ներսը և դուրսը լոյս եղաւ այն գիշերն երբ ծնաւ քրիստոս: Հովիւներուն շուրջ երկնային լոյս ծագեցաւ, վասն զի երբ հրեշտակներու գունդն եկաւ ամենէն անոյշ աւետիսով որ երբեք եկած է երկրիս, ուրիշ հրեշտակներ երկինքը երկրէս բաժնող վառագոյրը վերցուցին որպէս զի երկնից փառքին մէկ մասը երեւեր մարդոց: Հրեշտակներու այս յայտնութիւնը աղքատներուն և խոնարհներուն եղաւ: Հրէից մէջ բարձր հեղինակութեան, աշխարհային հարստութեան և դիրքի տէր եղողներէն ոմանք ո՞րչափ պիտի ուրախանային, եթէ այդպիսի պատիւ մը իրենց շնորհուէր: Սակայն Աստուած դիտութեան հպարտութեամբ, դիւրքի հպարտութեամբ և իրենց անձին վրայ

բարձր համարմամբ լեցուն սիրտերու մէջ չգտաւ յարմար հող ուր կարենայ աճիլ Յիսուսի վրայ եղած հաւատքը: Նոր թագաւորութիւն մը հաստատուելու էր երկրի վրայ ուր ոչ թէ աշխարհային փառքով և զօրութեամբ պիտի տիրէր Քրիստոս հարուստներու և մեծերու արքունիքի մը վրայ, այլ՝ խոնարհ և հեղ հետեւողներու սիրտերուն մէջ: Ասոնց ամենէն մեծերն անգամ Քրիստոսի, և ան ալ խաչը հանուած Քրիստոսի, նշանակութիւնը դիտնալու էին, վասն զի ան, իրենց Տէրը, ըսաւ, «Թէ որ մէկը իմ ետեւէս գալ կ'ուզէ, թող իր անձը ուրանայ և իր խաչը վերցնէ ու իմ ետեւէս գայ»: Սհա պատուէր մը որ այս միջոցիս կը դադարէր ամէն սրտի որ կ'ուզէ բարիք ընել ուրիշներու և ուրախութիւն ճաշակել տալ տառապեալ խեղճ քրիստոնեաներու: Քրիստոսի աշակերտները երկրի վրայ պարտեցան խոնարհութեամբ և Քրիստոսը քարոզեցին անոնց որ Քրիստոս չունէին և անոնց ծանօթացուցին մեղքէ փրկողը, յաւիտենական մահուանէ Սղատողը: Սուրբ Երեմիայի աւետիսը փոխուած չէ, հրեշտակները դեռ կ'երգեն զայն, քրիստոնեաներն ալ կ'երգեն, և Փրկիչը կը նայի որ տեսնէ թէ արդեօք իր հետեւողներուն սիրտերուն առաջին ցնծութիւնը անոր համար է որ իր ծնունդն հիմա իրականացէս կը բերէ «երկնից բարձրութեանը մէջ Աստուծոյ փառք, ու երկրիս վրայ խաղաղութիւն, մարդոց մէջ հաճութիւն»:

ԵԼԻՑ ԳԻՐՔԸ
[Խմբագրական]
12.

Տէրը, խորանին, անոր կահերուն, և քահանաներուն զգեստին նկատմամբ յատուկ հրահանգներ տալէ ետեւ, որոշեց երկու վերատեսուչները որոնց հսկողութեան ներքեւ պիտի կատարուէր բոլոր գործը: Անոնք անունով կանչուեցան՝ մասամբ իրենց համար, որ չըլլայ թէ համեստութեամբ խոյս տային առաջնորդի պաշտօնէն, և մասամբ ժողովրդին համար որ չըլլայ թէ խնդրոյ նիւթ ընէին այս երկու մարդոց առաջնորդութեան իրաւունքը: Առաջին վարպետ գործաւորն էր Բեսելիէլ, Յուդայի ցեղէն: Թոռն էր Ուրի, որ տարակոյս չկայ թէ Ռափիգիմի ճակատամարտին ատեն Ահարոնի հետ Մովսէսի ձեռքերը վեր բռնողն էր, և որ, աստուածաշնչական հեղինակութեան զուրկ աւանդութեան մը համաձայն, Մովսէսի Մարիամ քրոջ ամուսինն էր: Ամբողջ գործին վերատեսուչն էր իր անունը միշտ առաջ կը յիշուէր, երբեմն ալ առանձին: Տէրն ըսաւ, «Աստուծոյ Հոգիովը լեցուցի անիկա» այսինքն գործին համար գերբնական կերպով օժտեցի զայն արուեստգիտական եւ ճարտարագիտական հմտութեամբ: Այս ըսել չէ թէ Բեսելիէլ բնական ձիրք չունէր: Տարակոյս չկայ թէ այն տաղանդաւոր մարդերէն մին էր որ, եթէ աւելի ետքի դարու մը մէջ ապրէր, կրնար Միքայէլ Անձէլօ մը հանդիսանալ արուեստ-

գիտական ճարտարութեան մէջ, կամ Ուաթմը հնարագիտութեան մէջ: Բոլոր այսպիսի ձիրքերու Աստուած հիմա ալ ասպարէզ կուտայ իր գործին մէջ: Անունով կանչուած միւս հանձարեղ մարդն էր Դանի ցեղէն Ոռդիար: Ասոնց հսկողութեան ներքեւ կ'աշխատէին ուրիշ շատ գործաւորներ (ԼՁ. 2):

Երբ Աստուած «Մովսէսին հետ խօսիլը լ'ընցուց» անոր յանձնեց քարէ երկու տախտակները զորս ստանալու համար Մովսէս հրաւիրուած էր լեռը: «Աստուծոյ մատովը գրուած քարէ տախտակներ» ըսուած է՝ Աստուծոյ վրայ մարդկային ոճով խօսելով, ինչպէս Սուրբ Գրոց մէջ ուրիշ շատ տեղեր կան ուր դարձեալ մարդկօրէն յիշուած է Աստուծոյ ականջը, անոր երկնցած բազուկը, եւն., եւն.: Ասոնց մարմնական գործարանի եւ զգայարանի օգնութեան գործող միտքի վրայ տեղեկութիւն մը չունինք մենք: Աստուածաշունչն ալ իր լեզուն կը յարմարցնէ մարդկային փորձառութեան: Թէ՛ տախտակները եւ թէ՛ անոնց գիրը Աստուծոյ գործն էին (ԼԲ. 16): Տախտակներուն նիւթը եւ գրին փորագրուած եւ ոչ թէ տախտակներուն վրայ նկարուած ըլլալն ալ պատուիրաններուն մնայուն եւ տեւական հանգամանքին նշանակ էին: Տախտակներուն տարածութիւնն յայտնող խօսք մը չկայ: Եթէ անոնք տապանակին ներսի կողման տարածութիւնն ունէին, այսինքն 2½ կանգուն երկայն եւ 1½ կանգուն լայն էին եւ նոյն համեմատութեամբ ալ թանձր, շատ ծանր եղած պիտի ըլլան: Քայլ կ'ըսէ, «Եթէ զանոնք մէկուկէս կանգուն երկայն եւ մէկ կանգուն լայն համարենք, իրենց չորս երեսները բաւական տեղ պիտի հայթայթէին 172 բառերուն որ սպառնալիքներով եւ խոստումներով խառն Տասնաբանեային մէջ կը պարունակուին, եւ գիրն ալ չափազանց փոքր պիտի չըլլար»:

Արդ կու գանք ուրացութեան պատմութեան: Մովսէսի երկար ատեն լեռան զուրկ մնալը անհամբեր ըրաւ ժողովուրդը: Նա երբեք գաղափար մը չէր տուած թէ 40 օր պիտի մնար հոն, եւ անոնք հաւանօրէն կարծեցին թէ նա կորսուեցաւ այն կրակին մէջ որ դեռ կը շարունակէր վառել լեռան գագաթը: Մովսէսի երկարատեւ բացակայութեան նպատակն էր փորձի ենթարկել անոնց հաւատարմութիւնը: Այս փորձին չկրցան տուալ: Ուղեցին որ աստուած մը երթայ իրենց առջեւ, ուղեցին ունենալ տեսանելի նշան մը Աստուծոյ ներկայութեան: Հոս կը տեսնենք կռապաշտներու հետ անոնց երկարժամանակեայ ընկերակցութեան արդիւնքը: Դիւրաւ բացատրելի տկարութիւն էր այն: Այսու հանգերձ ոչ միայն կը ցուցնէր հոգեւոր հաւատքի պակասութիւն, այլ եւ ուղղակի կ'առաջնորդէր Իսրայելացիներն անհաւատարիմ ըլլալ երկրորդ պատուիրանին, որուն, ինչպէս միւս պատուիրաններուն ալ, հնազանդիլ խոստացած էին:

Ահարոն տկարաբար զիջաւ անոնց պահանջումին: Իր կողմէ ցուցուած հաստատորոշում մը եւ կենդանի հաւատոյ օրինակ մը թերեւս բաւէին ժողովուրդն իրենց նպատակէն ետ կեցնելու: Յայտնի է թէ Մովսէս եւ ոչ թէ ինքը յարմար էր անոնց առաջնորդ ըլլալու: Յայտնի է նաեւ թէ քահանայութիւնը զոր Ահարոն պիտի ընդունէր իր արժէքը կը պարտէր իր խորհրդանշական

կարեւորութեան եւ ոչ թէ Ահարոնի անձնական արժանաւորութեան: Թերեւս Ահարոն կարծեց թէ ոսկի զարդեր պահանջելուն պատճառաւ հակառակութիւն մը պիտի ծագէր, մանաւանդ կիներուն կողմէն, եւ այդ կերպով անոնց խորհուրդն անյաջողութեան պիտի մատնուէր: Եթէ այդպէս կարծեց՝ սխալեցաւ:

Կուռքը փայտէ շինուեցաւ եւ ապա ոսկի թերթերով պատուեցաւ: Որթի ձեւով յօրինուեցաւ եզրիպտական Ապիս չաստուծոյն նման, որ կը պաշտուէր Մեմփիսի մէջ Գեւեմի մօտ ուր Իսրայէլ բնակած էր: Սակայն չշինուեցաւ իբրեւ եզրիպտական չաստուած՝ այլ իբրեւ Եհօփայի ներկայացուցիչ, եւ Ահարոն «Տէրոջը տօն» հրատարակեց: Այս տօնին առթիւ ողջակէզներ եւ խաղաղութեան զոհեր մատուցուեցան, բայց խաղեր ալ տեղի ունեցան հեթանոսական տօներու գարշելի զեղծութիւններով հանդերձ: Այս ուրացութիւնը որ պատահեցաւ ուխտին հրապարակաւ ընդունուելէն այսքան քիչ ետքը՝ մեկնի մը առթիւ կուտայ ըսելու թէ խորին զգացման մը պահուն Աստուծոյ առջեւ ամբողջ ժողովուրդի մը խոնարհիլը ապացոյց չէ թէ իրենց սիրտերն ուղիղ են:

Աստուած Մովսէսի իմացուց պատահածը: «Բու ժողովուրդդ» (ԼԲ. 7) ըսաւ՝ հաւանօրէն Մովսէսի յիշեցնելու համար անոր պաշտօնական կապակցութիւնն այդ ժողովրդին հետ մանաւանդ քան ծանուցանելու համար թէ այլ եւս Աստուծոյ ժողովուրդ չէին անոնք: Աստուած խիստ փորձի մը պիտի ենթարկէր Մովսէսի միջնորդութիւնը: Մովսէսի ըսաւ, «Թող տուր իս որ փճացնեմ զանոնք, եւ քեզ մեծ ազգ մը ընեմ»: Այս կերպով դարձեալ պիտի պահուէր Արքահամու տրուած խոստումը, վասն զի Մովսէս Արքահամու ներունդն էր: Բայց Մովսէս տուեց փորձին եւ ցուցուց թէ իր ազգն իրեն աւելի սիրելի էր քան ընտրեալ նոր ժողովուրդի մը հիմնադիրն ըլլալու այդ յոյսը: Սակայն Աստուած իրօք պիտի փճացնէր ժողովուրդը եթէ Մովսէս այդպէս առաջարկէր: Մարդկային տեսակէտով խօսելով, «Այո, անշուշտ» պարտիք ըսել: Բայց Աստուած գիտէր թէ Մովսէս այդպէս պիտի չվճէր: Ութսուն տարիէ հետէ ինք իր ծառան միջնորդութեան այս պաշտօնին համար կը կրթէր եւ յստակօրէն նախատեսեց թէ նա ինչ պատասխան պիտի տար: Ժողովուրդը պաշտպանելու պահուն Մովսէս չուրացաւ անոնց յանցանքը: Յիշեց զանոնք իբրեւ Աստուծոյ ժողովուրդը եւ իբրեւ փանտ գործածեց Աստուծոյ ըրածներն անոնց համար, Աստուծոյ պատիւը եզրիպտացիներուն առջեւ եւ խոստումները նահապետներուն տրուած: Խնդրեց որ ողորմութիւն ցուցնէ փոխանակ արդարութեան: «Եւ Տէրը զղջաց ան չարիքին համար՝ որ ըսեր էր թէ իր ժողովուրդին պիտի ընէ»: Ոչ թէ փոխիստատութիւն ցուցուց կամ փոխեց իր նպատակը, այլ, ինչպէս ըսած է մէկը, «Իր կանխորոշ նպատակին համաձայն խստիւ արդարութիւն ի գործ դնելէ ետ կեցաւ ողորմութիւն ցուցնելու համար ետ դարձող զղջացեալներուն»:

Մովսէսի երկարատեւ բացակայութեան ճիշդ վերջն էր որ տեղի ունեցաւ Իսրայելի ուրացութիւնը: Ամբողջ քառասուն օր Յեւսու Մովսէսի սպասած էր լեռը եւ մասնակից չեղաւ ազգին մեղքին: Երբ երկուքը մէկտեղ բանակին մօտեցան, Յեւսու կարծեց թէ պատերազմի ձայն կ'առնէր, բայց Մովսէս

աւելի աղէկ ճանչցաւ ազմուկին բնու-
թիւնը: Երբ իր աչքերովը տեսաւ Աստուծոյ
պատմածները, բարկութեամբ լեցուեցաւ,
նետեց քարէ երկու տախտակները եւ կտոր
կտոր ըրաւ: Մեղանշական կիրք չէր այս,
այլ՝ ուխտին զրոյթած ըլլալուն նշան:

Նախ կուռքը վերցուելու էր: Այրուեցաւ
որթը եւ ժողովուրդին խմել տրուեցաւ
անոր ոսկի փոշին եւ փոշիացեալ ածուխը
պարուհակող շուրջ: Այս եղանակաւ ցուց-
ուեցաւ թէ՛ իրենց չաստուծոյն անգորու-
թիւնը եւ թէ՛ սա իրողութիւնը թէ իրենց
անձերովը կրելու են իրենց մեղքին հետե-
ւանքները: Ապա Մովսէս հաշիւ ուզեց
Ահարոնէ: Ինչ արհամարհելի էին անոր
պատճառանքները: Մարդուս կը յիշեցնեն
այն պատճառանքները զորս Ադամ մէջ բե-
րաւ մարդկային առաջին մեղքին համար
հաշիւ տալուն առթիւ: Մովսէսի բարեխո-
սութեան շնորհիւ խնայուեցաւ Ահարոնի
կեանքին (Բ. Օր. Թ. 20):

Բայց այս սարսափելի ուրացութիւնը,
որ սպառնացաւ ի դերեւ հանել Աստուծոյ
բարի նպատակները եւ կորսնցնել ուխտին
վրայ հիմնուած բոլոր յոյսերը, խիստ եւ
օրինակելի պատիժ կը պահանջէր: Այդ
պատճառաւ գոչեց Մովսէս. «Ով որ Տէ-
րովը կողմէն է, թող ինծի գայ:» Դեւի
ամբողջ ցեղը որմէ էր ինք՝ անմիջապէս
չարուեցաւ անոր քով, մասամբ իրենց աղ-
գականութեան համար, մասամբ ալ թերեւս
իրենց մեղքը խոստովանելու եւ իրենց
զղջումը յայտնելու աւելի պատրաստ ըլլալ-
ուն համար: Ոչ ոք եկաւ միւս ցեղերէն,
որոնց անդամներէն ոմանք թերեւս տակա-
ւին յամառ էին եւ ուրիշներ ամօթով եւ
երկիւղով համակուած: Դեւտացիները գտն
փորձի մը ենթարկուեցան: Հրաւիրուեցան
բանակին մէկ ծայրէն մտնել եւ միւսէն ել-
լիւ ջարդելով բոլոր իրենց պատահած մար-
դերն առանց նկատելու ազգականութիւն
եւ բարեկամութիւն: Այսպէս ըրին անոնք
եւ 3,000 մարդ ինկաւ ժողովրդէն: Թէեւ
խիստ բայց չափազանց չլուրի այս պատիժը,
վասն զի չափահաս արուներուն թիւը 600,000
էր: Կիբէ կը հետեւցնէ թէ Իսրայելացւոց
փոքր մէկ մասը միայն գործած էր կրօնա-
կան ուրացութեան յանցանքը, բայց այս
նպատակաւ կարծիքը չլուրեւանար Նից
գիրքին պատմութենէն: Էտէրսայմ կը թե-
լաղէ թէ սպաննուած երեք հազարն անոնք
էին որ դեռ խելաբերելով ամէցած եւ հան-
դարտած չէին, իրենց չղիմարելուն պատ-
ճառն էր յանցաւորութեան ընդհանուր ճա-
նաչումը եւ հետեւապէս իրենց յուսահա-
տութիւնը: Ամէն բան այնչափ արագ կա-
տարուեցաւ որ միաբանական գործողու-
թեան ժամանակ չմնաց: Դեւի ցեղին այս
անգամու հաւատարմութեան համար այդ
ցեղին տրուած անէծքը (Ծն. Խթ. 5-7) օրհ-
նութեան փոխուեցաւ:

Ա. Ո. Ա. Զ. Ի. Զ. Ո. Զ. Ի. Զ.

Ոգելից ըմպելիներ խմելու միջոցները
ոչ միայն խմանին, այլ եւ անոր բոլոր սի-
րելիներուն եւ մերձաւորներուն կը հասնին:
Ահաւասիկ ամերիկեան քաղաքի մը գինե-
տուններուն փակման առթիւ պատահած
չահեկան դէպք մը, զոր կը պատմէ նշա-
նաւոր վաճառական մը:

Կին մը եկաւ վաճառատունս շատ երկ-
չոտութեամբ: Յայտնի էր թէ առեւտուրի
վարժ չէր: «Ինչ կրնամ ընել քեզի», ըսի:
«Ձեռք մը կօշիկ կ'ուզեմ պզտիկ աղջկանս

համար», ըսաւ: «Ինչ թիւ», «Տասներ-
կու տարեկան է:» «Բայց ինչ թիւ կօշիկ
կը հագնի», «Չեմ գիտեր»: «Ինչ թիւ էր
վերջին զոյգը զոր առիք անոր համար»,
«Կեանքին մէջ կօշիկ հագած չունի: Գիտե՞ք
թէ իր հայրը խմելու սովորութիւն ունէր
երբ խմելիք կը ծախէինք: Հիմա որ խմելիքի
խանութները գոց են, ա՛յլ չխմիր: Այս ա-
ռաւոտ ինծի ըսաւ թէ՛ Մայր, կ'ուզեմ որ
այսօր քաղաք երթամ եւ զոյգ մը կօշիկ
առնես աղջկան համար, վասն զի երբեք
կօշիկ հագած չէ տակաւին: Կարծեցի պա-
րոն թէ, եթէ աղջկան միայն տարիքն ըսէի
ձեզի, դուք պիտի գիտնայիք թէ ինչ մե-
ծութեամբ կօշիկ տալ պէտք է:»

ԲԱՂԱՔԱՊԵՏ ՓԻՆԿՐԻԻ ԱՂՔԱՍ

ՀՈՂԱԳՈՐԾՆԵՐՈՒ ՕԳՆԵԼՈՒ ԾՐԱԳԻՐԸ

Ամերիկայի մէջ բաւական ուշադրու-
թիւն գրաւած է աղքատաց օգնելու ծրա-
գիր մը, հեղինակութիւն Մր. Փինկրիի,
Տիթթոյթ քաղաքի քաղաքապետին: Հետա-
գայն մէկ մասն է ծրագրին:

«Տիթթոյթ քաղաքի արուարձաններուն մէջ
պարսպ հողերը մշակելու եւ արդիւնաւո-
րելու ծրագիրը նախ ինչ ծագում առաւ
երբ 1894ի ձախորդ ժամանակները անգոր-
ծութեան դատապարտեցին այնքան բազ-
մութիւններ: Ասոնք ծոյլ ծոյլ կը կենային
քաղաքին ամէն կողմերը: Եւ որովհետեւ
ամէն քաղաքի գործաւոր տարրին մէկ մեծ
մասը գիւղերէն կու գան, եւ ասոնք սովո-
րած եւ ճարտար են երկրի մշակութեան,
խորհեցայ թէ, քանի որ Տիթթոյթ քաղա-
քին շուրջը այնքան պարսպ եւ անմշակ
ընդարձակ հողեր կը գտնուին, լաւ առիթ
մը կը ներկայանայ այս մարդիկը ձմեռուան
ապրուստը հայթայթելու ճամբու մը մէջ
գնելու, հող մշակելու դիւրութիւն տա-
լով անոնց: Եւ առաջարկեցի գործածել այդ
հողերը: Եւ շատ կարճ ժամանակի մը մէջ
մեր տրամադրութեան տակ գրուեցաւ ա-
ւելի հող քան զոր կարելի էր գործածել,
վասն զի ժամանակը ուշ էր եւ պատրաս-
տութիւն տեսնուած չէր արօրելու եւ սերմ
գնելու ծախքերուն համար: Իբր 430 անգղ-
արտավար ձեռք բերուեցաւ, հերկուեցաւ,
տափանդուեցաւ եւ ցիցերով չընկալուե-
ցաւ մասնաժողովին ձեռամբ, ամէն մէկ
մաս քառորդ արտավարէ մինչեւ կէս ար-
տավար հողերու բաժնուելով: Գործը յա-
ռաջ տարուեցաւ յատուկ կարգուած մաս-
նաժողովի մը եւ քաղաքին աղքատաց հո-
գատարութիւնն ստանձնող յանձնախումբի
մը հսկողութեան ներքեւ: Դիմողներուն
տրուեցաւ մշակութեան համար կտոր մը
հող իրենց պէտքին համեմատ: Իբր 3,000
անձինք դիմեցին, բայց ստակի նուազու-
թեան պատճառաւ մասնաժողովը միայն 945
ընտանիքներու բաղձանքին կարող եղաւ
գոհացում տալ:

«Բոլոր դիմողները զգուշութեամբ քննուե-
ցան, եւ ոչ մէկուն օգնութիւն եղաւ բայց
միայն ընտանիքի տէր արժանաւոր անձե-
րու: Մասնաժողովը գետնախնձորի, լու-
բիայի, բակլայի եւ ուրիշ ընդեղէններու
սերմեր տուաւ անկարողներու: Եւ իր
ամբողջ ծախքը 3,600 տոլար եղաւ: Որովհե-
տեւ արդէն յունիս ամիսը կէս եղած էր դեռ
գործին չսկսուած, բաւական ժամանակ
չկար ընտրելագոյն հողը ձեռք բերելու, եւ
նոյն պատճառաւ, հարկ ըլլալով փութայնել
հերկելու գործը, մասնաժողովը պարտաւո-
րեցաւ զինք արօրներ, առաւաններ, եւն:

Արմտիքը եւ ընդեղէնները ցանուեցան,
մշակուեցան, եւ հնձուեցան բուն իսկ ժո-
ղովուրդին ձեռք: մասնաժողովին հսկողու-
թեան ներքեւ: Մշակուած հողերուն 30
կտորը այրի կանանց յատկացած էր, որոց-
անչափահաս տղաքը մշակեցին երկիրը:
Մէն մի բաժնի ծախքը իբր 3.45 տոլար
եղաւ մասնաժողովին:

«Մասնաժողովին հաշուով գետնախնձորի
բերքը մէն մի հողի բաժնի իբր 15 գրիւ (գրիւը՝
16 քաշ) կ'իյնայ: Ըսել է 14,175 գրիւ գետնա-
խնձոր միայն: Մեծ քանակութեամբ լուրիա,
բակլայ, շոգամ եւ ուրիշ բանջարեղէններ
կը հանուէին եւ ամէն օր կը սպառէին, որոց
վրայ տեղեկագրելու անկարող է մասնաժո-
ղովը: Արտադրուած բերքին ամբողջ ար-
ժէքը 12,000 տոլարէն մինչեւ 14,000 տո-
լար հաշուուած է, եւ անոնց համար մաս-
նաժողովը ծախսած է իբր 3,600 տոլար:
Այս վերջին գումարը հանգանակութեամբ
հայթայթուած է. եւ ինձ զարմանք կու տայ
այս գումարը ձեռք բերելու մէջ մասնաժո-
ղովին կրած դժուարութիւնը: Գումարին
կէսէն աւելին գործաւորները տուած են:
Թէպէտ նոյն իսկ ծրագիրը ամենէն
բանաւոր հաշիւներու վրայ հիմնուած
էր, ոմանք անտարբեր դտնուեցան անոր
նկատմամբ, ոմանք ծաղրեցին զայն եւ շա-
տեր մեծ կատակաբանութեան առարկայ
ըրին:

«Ինձ զարմանք է որ մասնաժողովը կարող
եղաւ գործը այսչափ յառաջ տանիլ, մինչ-
այնքան արգելքներու եւ խոչընդոտներու
բախեցաւ, զոր օրինակ՝ ստակի նուազութեան
եւ հասարակութեան մէկ մասին անհամակիր
գտնուելուն: Բայց հակառակ այս արգելք-
ներուն, արդիւնքն այն եղաւ որ իբր հա-
զար ընտանիքներ կարող եղան ձմեռն ան-
ցընել առանց աղքատաց խնամակալութեան
դիմելու, եւ այսպէս խնամակալութեան
ստակէն մեծ գումար մը խնայուեցաւ:»

Քաղաքապետին պաշտօնագրին մէջ այս
խնդրին վրայով կատարուած հետազոտու-
թիւնները կը ցուցնեն թէ ծրագիրը ինչ-
ընդունելութիւն գտած է երկրին միւս քա-
ղաքներուն մէջ: Պոսթընէ, Պրֆէլդէ եւ
ուրիշ տեղերէ մասնախումբեր եկան Տիթ-
թոյթ, խնդրել քննելու համար, եւ նամակ-
ներով հարցումներ ուղղուեցան Եւրոպայէ
անգամ: Այս տարի Տիթթոյթի օրինակին
հետեւեցան շատ մը ուրիշ տեղեր:

Կը թուի թէ այս փորձը յստակ կերպով
ապացուցած է թէ,

1. Ժամանակին նեղութիւններուն բեր-
մամբ աղքատացած ժողովրդին հարկերին
գէթ 95ը պատրաստ եւ յօժար են աշխա-
տելու:

2. Այս մարդոց շատերը կրնան հոգացուիլ
քաղաքէն դուրս գտնուող պարսպ հողերը
մշակել տալով անոնց:

3. Շատ փոքր կտոր մը հող բաւական է
այնչափ բանջարեղէն հանելու որ ընտանիք
մը ապրեցնէ բոլոր ձմեռը:

4. Մեր քաղաքացիներուն մէջէն շատեր-
որ պարսպ հողեր ունին, աւելի պիտի ու-
զին թոյլ տալ աղքատներուն զանոնք մշա-
կել, քան շատ մը ստակ տալ աղքատնե-
րուն ի նպաստ:

5. Այդ միջոցաւ աղքատներուն նպաստ-
մը հայթայթուած պիտի ըլլայ, եւ նոյն ատեն
պիտի վերնայ ժողովրդին բարքին աւա-
րուելուն առիթ եղող բաներէն մին, այն է
ձրի նպաստի բաշխումը որ միշտ միջաս-
կար է նպաստ ընդունող աղքատաց բա-
րոյականին:

Այս փորձը կրնայ շարունակուիլ օգտա-
փարութեամբ, վասն զի մինչեւ անգամ եւ-
թէ քաղաքը անուանական վարձ մը վճա-
րելու ըլլայ հողին համար, տակաւին չա՛ն
կայ: Պարտիզականութեան փորձառութիւնն
ունեցողները կը հասկնան թէ ո՛րչափ ու-
տեստ կրնայ հանուիլ կէս անգղ. արտավար
հողէն: Եւ այս կերպով ո՛րչափ բարիք կըր-
նայ ըլլալ քիչ ծախքով: Որովհետեւ մարդ
այսպէս ձեռք կը բերէ բուն իր աշխատու-
թեան արդիւնքը, մօտաջիկ չճանչցողիւր
բոլոր այն նշանակութիւնով զոր բառը
կը հասկնէ աղքատիկ բայց զգայուն ան-
ձանց: Համոզուած եմ թէ ասկէ աւելի մեծ
բարիք չենք կրնար ընել ուրիշ որ եւ իցէ
կերպով յօգուտ անոնց զորոնք ամէն ատեն
մեր քովը ունինք:

ՊԵՆՃԸՄԻՆ ՅԻՍՆՔԻՆ

Եթէ մէկը ամերիկեան ազգային տասը
տոլարնոց դրամատոմսին ձախակողման
վարի անկիւնը նայի, կը տեսնէ նմանու-
թիւնը մարդու մը, զոր պատուելով բերկ-
րութիւն կը զգայ Միացեալ Նահանգաց կա-
ռավարութիւնը: Ասկէ հարիւր իննսուն
տարի առաջ 1706 յունիս 17ին Պոսթընի
մէջ Պէնճըմին Ֆրանքլին առաջին անգամ
իր աչքերը բացաւ իր տասնընորս եղբայր-
ներուն եւ քոյրերուն վրայ նայելու, որոնք
անտարակոյս համակրութիւն մը կը զգային
դէպի նորածին մանկիկը, թէպէտ անոր
ծննդեան այդ դէպքը այնքան ուրախու-
թեան առիթ եղած չըլլայ, որքան կ'ըլլայ
ուրիշ տուներու մէջ: Պէնճըմին ինքը ար-
տօնութիւն ունեցաւ իրմէ փոքր երկու քոյ-
րերու խնամ տանելու, վասն զի թուով
տասնընթեքը եղբայրներ եւ քոյրեր էին ի-
րենք:

Պէնճըմին Ֆրանքլինի հայրը որ Նիւ-Ինկ-
լընտ գաղթած էր կրօնական ազատութիւն
վայելու համար, եւ ինքն արհեստով ճար-
պէ մոմ թափող եւ օճառ եփող էր, բարձր
ապագայ կ'երեւակայէր իր կրտսերազոյն
որդուն համար: Նպատակ դրաւ զանկա
եկեղեցական ընել: Բայց ինչ պիտի ըլլար
նա այդ պաշտօնին մէջ, քանի որ ունէր սաս-
տիկ սէր ուսման եւ հետաքննութեան որ
ըրաւ զնա ի վերջոյ ինչ որ եղաւ, չենք գի-
տեր, վասն զի կը թուէր թէ անոր հօրը
կամքէն զատ ուրիշ կամք մը անոր համար
գծած էր ուրիշ շաւիղ մը: Ընտանիքին նեղ
պարագաները ստիպելին զՊէնճըմին ձգել
զպրօքը տասը տարեկան հասակին մէջ, եւ
իր հօրը խանութն երթալ եւ պատրոյգ
կտրել: յոյժ ձանձրալի գործ մը իրեն հա-
մար: Բայց գիրքերու եւ ուսման սէրը չմա-
րեցաւ անոր մէջ, եւ զօրեղութեանց,
զրկմանց, եւ վհատական պարագաներու
հակառակ իր միտքը կ'աճէր եւ կը
ղարգանար անարգել: Ինք անշուշտ նշա-
նաւոր եւ գերազոյն անհատ մըն էր, վասն
զի ուր որ նետուէր, իր կամքով եւ երեւմն
իր խնդրութեամբ, եւ կամ ուրիշներու ձեռ-
քով, միշտ աստիճանէն բարձր կ'երեւէր,
եւ երկար չտեսնեց անուանի եղաւ: Անգամ
մը երբ դեռ միայն տասնըութ տարեկան
էր, Սըր Ուիլիամ Բէյթս, այն ատեն գաւա-
ռին կառավարիչը, որ յետոյ խոստմնազանց
եղաւ, սքանչանալով Ֆրանքլինի տաղան-
դին վրայ որ անոր գրած յօդուածներուն մէջ
կ'երեւէր, խոստացաւ անոր օգնել իր ար-
հեստին մէջ որ էր տպագրութիւն, եւ կառա-
վարութեան տպագրիչն ընել զնա: Պէտք էր
որ Անգղիա երթար տպագրութեան գիրք

եւ ուրիշ պիտոյքներ գնելու համար, ինչ-
պէս որ ըրաւ ալ, թէպէտ բաւական ուշ,
հօրը հաւանութիւնը զօրեղաւ առնելուն
համար:

Ֆրանքլին հասկցաւ այն ատեն որ Սըր
Ուիլիամ Բէյթս կը գրէր իր խոստումը, եւ
ինք թափառեցաւ օտար քաղաքի մը մէջ
առանց վարկի, առանց ստակի եւ մինակ:
Բայց Պէնճըմինի համար չէր վհատիլ եւ ան-
ձանօթ մնալ: Իր արհեստին միջոցաւ շու-
տով մտաւ տպարան մը, որ իր ապագայ
յաջողութեան նախակարգային եղաւ: Իր
գրելու տաղանդը ի յայտ եկաւ յայնժամ,
եւ թէպէտ իր մեծերը շատ անգամ կ'ար-
համարէին իր տեսութիւնները եւ դադա-
փարները, սակայն քաջ համոզուեցան թէ
հասարակ արհեստաւորի մը հետ չէր իրենց
գործը, երբ վերադարձաւ Ամերիկա եւ ա-
մուսնացաւ այնպիսի լծակից մը առնելով
որ ճշմարիտ օգնական մը եղաւ իրեն,
առնչութիւն մը հաստատեց հարուստ անձի
մը հետ եւ Փէնսիլվանիա Կոլէճը հիմնեց 1730ին:
Այս թերթին միջոցաւ ինք շուտով նշանա-
ւոր մարդ մը ճանչցուեցաւ: Առաջին անգամ
հրատարակեց «Ալֆա» Ռիբլըթ Օրօքը»ը
1732ին, որ ժամանակին հանճարաւորու-
թիւնները եւ իմաստութիւնը կը պարու-
նակէր: Աւելի վերջերք իր Ֆիլադելֆիայի
նամակատան պետ կարգուիլը, Փէնսիլվա-
նիոյ Համալսարանի հիմնադրելը, ցարդ իր
անունը կրող ջերմոցն հնարելը, իր հանրա-
ժանօթ շանթարգելը, իր ընդարձակ դիւա-
նագիտական կեանքը, ասոնք ամէնքը ա-
պացոյց եւ վկայ են անոր բազմակողմանի
մտքին եւ տաղանդին ընդարձակութեանը:

Իր ուշադրութիւնը երկարականութեան
դառնալ սկսեց ի Պոսթըն երբ քառասուն
տարեկան էր, եւ ինչպէս ուրիշ ուշադրաւ
բաներու մէջ կ'ընէր, երկարականութեան
յայնժամ ծանօթ խորութիւնները չափեց:
Այս օրուան երիտասարդները այս ճիւղե-
րուն հետ կը կապակցեն անոր անունը. եւ
թէպէտ նա կը ներկայանայ իրրեւ փիլիսո-
փայ եւ դիւանագէտ հանրութեան առջեւ
թէ՛ օտար երկիրներու եւ թէ՛ իր հայրեն-
եաց մէջ, այսու ամենայնիւ գիտութիւնը
եւ քննութիւնը զորս թողած է մեզ իր ե-
րկարականութեան մասին ըրած հետազո-
տութեանց մէջ, իր դիւանագիտութենէն
կամ փիլիսոփայութենէն աւելի կարեւոր
թուական մը կը բանան: Ուրիշ ամերիկացի
դիւանագէտներ եւ փիլիսոփաներ ալ ելած
են, բայց անկէ զատ չկայ մէկը իբրեւ մեծ
աւելիւրայ այս գիտութեան մէջ որ այսչափ
արագութեամբ կը զարգանայ օր քան զօր:
Եւ Պէնճըմին Ֆրանքլին, իր թուղիկով եւ
լարով ու բանալիով ինչպէս նկարուած են
ազգային գրամատոմսին վրայ, այն Պէնճը-
մին Ֆրանքլինն է զոր Ամերիկացիք կը
ճանչնան եւ կը սիրեն ամենէն աւելի: Իր
տապանադիրը որ ինքն իր ձեռքը շարա-
ղած է, շատերուն ընտանի է: —

Տպագրիչ Պէնճըմին Ֆրանքլինի մարմինը
(չին գիրքի մը կողքերուն նման իր պա-
րունակութենէն զատարկուած եւ իր գի-
րերէն եւ ոսկի զարդերէն կողոպտուած)

Հոս կը կենայ որդերուն կերակուր:

Բայց բուն գործը պիտի չկրօնուի,

Վասն զի (ինչպէս ինք կը հաւատայ) ան-
գամ մը եւս պիտի երեւի նոր եւ աւելի
գեղեցիկ հրատարակութեամբ,

Ուղղեալ եւ սրբազրեալ՝

Հեղինակին ձեռամբ:

ՄԵՅՐԻ ՈՒԱԹՍԻ ԷՇԸ

Եթէ Մէյրի Ուաթսի քովէն անցնէիք փո-
ղոցին մէջ կամ տեսնէիք զինք պարտեզին
մէջ առաւօտուն, պիտի ըսէիք թէ անկէ
աւելի կոշտ եւ աւելի այլանդակ կին մը
հազիւ կը գտնուի Լոնտոնի մէջ: Եւ սա-
կայն հակառակ իր երեւոյթին՝ շատեր կան
որ կրնան վկայել թէ այս չարքաշ կինը
ջերմ սիրտ մը կը կրէ: Կը բնակի բաղամա-
բոխ թաղի մը մէջ ուր աղքատ թշուառ
մայրեր եւ աւելի թշուառ մանուկներ կը
գտնուին: Եթէ մէկը նեղութեան մէջ ըլլայ,
միշտ մարդ կը զրկուի Մէյրի Ուաթսի կան-
չելու համար: Եթէ հիւանդ մանկիկ մը
հսկելու պէտք կենայ, Մէյրի Ուաթս պատ-
րաստ է փոքրիկը իր բաղուկներուն վրայ
առած օրել: Եւ ինք չգանգատիր կամ
տրտնջար եթէ զիջերներով անհանգիստ ըլ-
լալու ստիպուի:

Բայց ըսուած է թէ կրնաք նկարագրի մը
դատել մարդոց անբան կենդանեաց հետ վար-
ուելու եղանակէն: Եւ եթէ ճշմարիտ է այս,
պիտի համոզուինք Մէյրիի ընտիր նկարագրի
տէր ըլլալուն, երբ տեսնենք թէ նա ինչ-
պէս կը վարուի իր փոքրիկ կառքը քաշող
իշուսն հետ: Անոր էջը խեղճ, կէս մը սո-
վալուկ կենդանի մը չէ: Չգողար երբ տէրը
կ'երեւի, հարուած մը ուտելէ վախնալով,
այլ ընդհակառակն չիտակ կը վազէ Մէյրիի
գրպանները խուզարկելու, վասն զի անոնց
մէջ հաւանականապէս պիտի գտնէ չոր հա-
ցի կեղեւ մը զոր շատ կը սիրէ: Ուրիշ ա-
տեններ էջը իր ծառայութեանց վարձ կ'ըն-
դունի կառքով կրած հիւթեղ ստեպլիններէն
մէկը: Երբեմն այս բանը, երբեմն այն, բայց էջը
բաւական ուտեստ ունի, ունի նաեւ բան
մը զոր, կը վստահացնեմ ձեզ, համար եւ ան-
բան կենդանիները շատ մը աւելի կը սիրեն,
այն է՝ քաղցրաբարոյութիւն եւ դորով:

«Մէյրի, դուն շատ կը սիրես էջդ», ըսաւ
անոր աղջիկ մը:

«Անշուշտ, օրիորդ, ես բոլոր անբան կեն-
դանիներն ալ շատ կը սիրեմ, բայց տար-
րինակ կերպով կը սիրեմ էջերը: ո՛չ միայն
անոր համար որ այդ խեղճ կենդանիները
շատ յաճախ չարաչար վարմունք կը տես-
նեն մարդոցմէ, այլ անոր համար որ անոնց
վրայ այնքան անգամ խօսուած է Աստուա-
ծաշնչին մէջ: Անշուշտ կը սիրեմ, վասն զի
մեր ամենօրհնեալ Տէրոջ քով էջ մը կը
գտնուէր երբ ծնաւ եւ աշխարհ եկաւ, եւ
էջ մըն էր որ փախուց զանկա ապահով
տեղ մը երբ անգութ շերտովէս պիտի վեր-
ցնէր Անոր կեանքը: Եւ եթէ Տէրը իշուս մը
վրայ նստաւ Երուսաղէմ մտնելու համար,
այո՛, օրիորդ, չկրնար հաճութեամբ վար
նայիլ իր փառքէն եւ տեսնել մեր անոնցմէ
մէկուն հետ չարաչար վարուիլը»:

Եւ երբ Մէյրի վրաս կը նայէր իր
խոշոր, կոշտ ձեռքերէն մէկը իշուս
գլխուն վրայ դրած եւ իր արեւահար բայց
ժպտուն երեսով, ինքնիրենա կը խորհէր թէ
ինչ բարի սիրտ մը կը կրէ այս կինը իր
ներսիդին՝ անհրապոյր արտաքին կերպա-
րանքի մը ներքեւ:

ԻՆՖԼՈՒԵՆՑԱՆ ԱՐԳԵԼՈՂ ԴԵՂ

Տր. Ք. Կրէսէր, Նաիտիի գերմանական
Հիւանդանոցին բժիշկը, կ'ըսէ թէ Էնֆլու-
ցայի ժամանակ եթէ քննութեամբ տրուի ժա-
մանակին եւ շարունակ, վարակումը կ'ար-
գելուի: Նա կը պաշտպանէ սոյն գաղափարը,
որ միայն իր գաղափարը չէ. կը խօսի նաեւ
իր փորձառութիւններուն վրայ որ ունեցաւ

1889-90 թուականներուն պատահած հա-
մաճարակներուն ատենները Հոսար կոչ-
ուած հեծեալ զինուորներու վաշտի մը մէջ:
Առաջ հրատարակած էր այս իրողութիւն-
ները, բայց նորէն կը խօսի անոնց վրայ
փարկեան բժշկական հանդէսի մը մէջ հրա-
տարակուած յօդուածի մը առթիւ: Կ'ըսէ
թէ նապաստակներու վրայ կատարուած
փորձերը ցուցած են թէ բնական ինքն-
ջայի վարակման դէմ անոնց բան մը չ'ընէր:
Իր յոռաջ բերած իրողութիւնները պար-
զապէս ասոնք են, թէ քսանուերկու օր
գոռնդ մը զինուորներու իւրաքանչիւրին
կէս կէս կրամ, կամ իւր ծական ցորեն ջրա-
քլորատով բնական տուաւ, եւ թէ այս գոռն-
դին մէջ ինքն-բնական վարակուող զինուոր-
ներուն թիւը շատ մը աւելի փոքր էր քան
միւս գոռնդներուն մէջ վարակուողներունը,
մինչեւ անգամ նոյն սահմաններուն մէջ:
Ձոր օրինակ, այն ժամանակաւի ջրին, ա-
ռաջին խումբին մէջ քսանուերկու զինուոր
վարակուեցան, երկրորդ խումբին մէջ՝
եօթը, երրորդին մէջ՝ տասներկու, չորրոր-
դին մէջ՝ քսանուերկու եւ հինգերորդին մէջ՝
երեսունուերկու: Արդ երկրորդ խումբին
տրուեցաւ բնական, եւ եօթը մարդէն
երեք հոգի հիւանդ ինկան փորձին առաջին
օրը, երկուք՝ երրորդ օրը, եւ մէկ մէկ
չորրորդ եւ հինգերորդ օրերը: Ատկէ ետքը
ալ վարակում չ'պատահեցաւ այս գոռնդին
մէջ, թէպէտ նոր նոր վարակումներ չա-
րունակ եղան ուրիշ գոռնդներու մէջ: Տր.
Կրէստը համոզուած է թէ այս վճռական
փորձը կ'արդարացնէ այն եզրակացութիւնը
թէ բնական մասնաւոր ներգործութիւն
մը ունի ինքն-բնական վրայ, եւ թէ՛ երբ կը
տրուի պատշաճ ժամանակին եւ բաւական
չափով՝ կրնայ վարակման վտանգի մէջ
գտնուող անձին վարակումը արգելել: Կ'ըսէ
թէ այսպիսի փորձ մը աւելի կ'ընէ ունի
քան անասնոց վրայ կատարուած որ եւ իցէ
փորձարկութիւններ:

ԻՆՉ ՅԱՅԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՈՒՆԵՆԱԼՈՒ Է
ՀԻՒԱՆԴԱՊԱՆԸ

Բժիշկ մը, խօսելով հիւանդապահ կնոջ
կամ օրիորդի մը յատկութիւններուն վրայ,
ըսած է ի մէջ այլոց թէ պէտք է որ անոր
հինգ զգայարանները, տեսողութիւն, լսո-
ղութիւն, շօշափողութիւն, հոտառութիւն
եւ ճաշակում, քաջառողջ եւ գործունեայ
լինակի մէջ ըլլան: Տեսողութիւնը՝ որպէս
զի կարող ըլլայ հրահանգներ կարգաւ կամ
հիւանդին բարձրաձայն կարգաւ, եւ դիտել
անոր գէմքին փոփոխութիւնը: Սրտես
հիւանդապահի մը հարկ չէ սպասել մին-
չեւ որ հիւանդը բան մը ուզէ խօսքով:
Հիւանդին մէկ ակնարկովը, շրթունքին
կամ մատին մէկ շարժումովը ակնթարթի
մէջ կը հասկնայ թէ ինչ կուզէ նա: Լսո-
ղութիւնը՝ որպէս զի կարող ըլլայ զգալ
տկար շշուշը եւ հծծիւնը, եւ հարկ չ'կենայ
տկար հիւանդին՝ աշխատիլ ձայնը հանել
ընի եւ կրկնել ամէն մէկ խնդրուածը:
Շօշափողութիւնը՝ որպէս զի կարող ըլլայ
նշմարել հիւանդին մորթին տաքութեան
կամ չորութեան վրայ տեղի ունեցած ամէն
մէկ փոփոխութիւն, եւ չգործածէ բան մը
որ այրէ միկէ կամ տաքցնէ եւ կամ սաստիկ
մեղմէ: Հոտառութիւնը՝ որպէս զի զգայ
սենեակի օդին մէջ գտնուած ամենազոյն
անմաքրութիւնը, կամ դեղ տրուած ժա-
մանակը իմանայ գործուած սխալումները:
Ճաշակումը՝ որպէս զի հիւանդին անյարմար

ուսեալ չտայ, կամ թէպէտ աղէկ ինքնին,
բայց այն կերպով եփուած՝ որ զգուշիկ
կու գայ հիւանդին: Պէտք է որ հիւանդա-
պահն ըլլայ նաեւ փորձառու խոհարար,
այնպէս որ կարող ըլլայ պատրաստել հի-
ւանդին ուղած կերակուրը:

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ

ԿԵԱՆՔԻՆ ԱՐԱԳԱԳՆԱՅՈՒԹԵԱՆԸ ԱՌԹԻԻ
ԽՈՐՀՐԴԱՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Մեծ պողոտայ մըն է կեանքը, որու վրայէն
մարդիկ կ'անցնին կ'երթան յարաժամ: Ո-
րորանէն կը սկսի եւ կը դիմէ գերեզման:

Ան որ աշխարհ եկած է, աչքը բացած
չ'ի բացած այդ պողոտային վրայ է արդէն
անվրէպ: Ու ժամանակը որ անկաց, ան-
զսպելի ու անվրանգ մղին է մարդուն,
ուզէ չուզէ, կ'առնէ կը տանի զայն իր հետը
սկիզբէն մինչեւ վախճանը: Ասիկա, աստ-
ուածային անխախտ ու անքակտելի օրէնք
մըն է, որուն ամէն մարդ անխտիր պար-
տաւոր է պլուխ ծնել:

Ես իմ մասիս, ո՛րքան կ'ուզէի, եթէ
հնար ըլլար, այս ճամբէն, ոտքերուս հետ-
քերուն վրայէն, ետ դառնալ, դառնալ մին-
չեւ մանկութեանս անմեղ օրերուն, գոնէ
անգամ մըն ալ վայելելու համար այդ ան-
մեղ, գուարթ ու երջանիկ մանկութիւնը:
Բայց կարելի՞ բան է: Ոչ, բիւր անգամ ոչ:
Անյաղթելի զօրութիւն մը, անդիմադրելի
ոյժ մը, կը տեսնեմ որ զիս քայլ մըն ալ
հեռացուցեր է այն կեանքէն՝ որուն կ'ըզայի
պահ մ'ալ դառնալ: Եւ այդ անյաղթելի զօ-
րութիւնը, անդիմադրելի ու անպարագրելի
ոյժը, ժամանակն է որ բոլոր մը առաջ ու-
նեցած բոլոր բաղձանքիս վրայ կարծես
կը ծիծաղի, կը ծիծաղի հեգնող ու սառն
ծիծաղով մը: Ընթերցած ըլլալուս համար
որ իր հուսկու եւ անեղ ձեռքին մէջ, ան-
նշան խաղաղիկ մըն եմ լուկ, ու միշտ գերի՛
իւ քմահաճոյքին: Բայց չէ, յամառ ու ան-
փոփոխելի կամքին պիտի ըսէի, որ է ան-
գուլ յառաջացում, սրարշաւ եւ անդ՛ուսպ,
այլ միակերպ ու լոխ:

Ու կը տրտմիմ: Կը տրտմիմ մտածելով
որ շատ մարդիկ անփութօրէն կը նային ու
գրեթէ երեք չեն խորհիւ իրենց կեանքե-
րուն վրայ, որուն անցեալը գրեթէ երազէ մը
տարբեր չէ, ներկայն միշտ անցեալին հետե-
ւող եւ ապառնին ալ մութ ու անստոյգ:
Ես իմ անցեալ ու ներկայ կեանքս աչքիս
առջեւ բերելով կ'ըսեմ ասիկա: Դեռ երէկ
էր կարծես որ ինծի տարեկից եղող փոքրիկ
աղեկներու հետ կը խաղայի, կը վազվրճէի,
կը զուարճանայի, հոս ու հոն, ծաղիկէ ծա-
ղիկ թռչկոտով թիթեռնիկի մը պէս գուարթ,
անփոյթ, երջանիկ: Եւ վերջը ալ յոգնած՝
այտերս վարդի պէս շառագունած՝ կ'երթայի
շատ անգամ մօրս գիրկը հանգչելու, որ
պինդ մը սեղմելով զիս իր կուրծքին վրայ
ու թուխ մազերս շոյելով, կը համբուէր
երեսներէս կրկին կրկին մայրական էն ջերմ
սիրով: Ու՛ մօրս համբոյրներէն, ժպիտնե-
րէն, գգուանքներէն ալ կ'շտացած, կը գոցէի
աչքիս, գլուխս անոր բազուկներէն մէկուն
կամ ծունկին վրայ դրած, մանաւանդ ի-
րիկունները: Եւ տեսնելու էր, ինչպէս
անոյժ քուն մը կը քաշէի: Եւ արթննալով
ստտուանց կը գտնէի ինքզինքս իմ սեփական
կակուղ անկողնիկիս մէջ, կաղզուրուած՝
ամէն խոնջանքէ, ու պատրաստ՝ սկսելու
դարձեալ ընկերակներուս հետ այն մանկա-
կան սիրուն եւ անմեղ խաղերը, որ երէկ

շարունակելի ձգած էինք: Այսպէս, երազ
մըն էր այն կեանքն ալ, տղայութիւնս,
դպրոց դպրող տղու մը յիշատակներով
առլի, որ մանկութեանս յաջորդեց: Եւ
յետոյ տղայութեանս յաջորդող պատանե-
կութիւնը, որուն յիշատակը դեռ մտքիս
մէջ այնքան թարմ է: Դպրոցականի ինչ
ուսուցիկ հովեր երբեմն, եւ ինչ կրակոտ
բաղձանքներ, ինչ երազներ, ինչ յոյսեր
ու յոյզեր էին անոնք որ պատանեկութեան
մէջ ունեցայ: Բայց աւա՛ղ, անցան այդ
հեշտին օրերը, այդ շողջողուն ու հմայքնե-
րով լի անցեալի կեանքը, որ անվերադառ-
նալի է ինձ համար յաւիտեան:

Ու թէեւ այժմ դեռ հազիւ երիտասար-
դութեան առաջին սեմերուն վրայ, բայց
հիմալ առաջուրէն բոլորովին տարբեր
կ'ըմբռնեմ կեանքը: Հիմա կը տեսնեմ թէ
կը սպառի այն գիշեր ցերեկ անդադար,
անողոք ժամանակին հետ, որ դադար չունի
բնաւ, ու ինչ որ այսօր իրականութիւն է,
վաղը կը դառնայ կ'ըլլայ սոսկ պատանք
մը... Եւ այսպէս շարունակ: Որով շատ
իրաւացի կը դառնամ Ֆենելոնի սա խօսքը -
«Ոչ մէկ բան կրնայ կեցնել սրաթուիչ ժա-
մանակը, որ՝ բոնի քաշելով քաշելով
կը տանի իր հետը ասէ՛ք քան՝ որոնք այնքան
հաստատուն ու անշարժ կը թուէին»:

Եւ արդ, մինչ բոլորները բոլորներու,
ժամերը ժամերու, օրերը օրերու, ամիս-
ները ամիսներու, տարիները տարիներու
վրայ կը փաթթուին շարունակ, անտարա-
կոյս եմ թէ խելքը գլուխը եղող ամէն ան-
հատ, եթէ կանգ առնելով պահ մը լըջօրէն
խորհի ու աչքին առջեւ ուրուագծէ իր
անցեալ կեանքը, նոյն տեսութիւնը պիտի
ունենայ ճիշդ՝ ինչ որ ես հիմա ունիմ
անցեալ կեանքիս համար: Բայց կը վախճամ
որ ոմանք ալ կարգաւով վերեւ դրածներս,
տարբեր դադարաւոր պիտի առնեն վրաս ու
թերեւս մտովի հեգնեն զիս ըսելով: Օ՛հ,
ինչ տարեցի խօսքեր, կեանքէն ձանձրացած
մեկամաղձոտ կամ յոռետես եւ կամ վնաս
տղու մը որ դեռ ծաղիկ հասակին մէջ,
կեանքի է՛ն փառաւոր ու դիւթական աս-
տիճանին վրայ կեցեր, փոխանակ զրուատիւն
ընելու կեանքին, ողբեր կը կարգայ անոր
վաղանցիկութեանը վրայ, իւր թէ մէկ ոտքը
գերեզմանը եղող դառամաւ ծերունի մը
ըլլար: Եւ սակայն ես կեանքը սրտանց սի-
րող մըն եմ ու մինչ իսկ աններելի, անտա-
նելի կը գտնեմ այնպիսիներու տրտունջներն
ալ որ, կեանքի երբեմնի դառն հարուածնե-
րուն տակ կը քած, մեկամաղձոտ, յուսահատ,
շուարած շլմորած ու յոռետես կ'անիծեն
նոյն իսկ ծնած օրերին, կը բողբոջեն ճա-
կատագրին դէմ, կը բողբոջեն Աստուծոյ դէմ,
առանց կեանքի պայքարին ամէն դժուա-
րութեանց կուրծք տալու գովելի տոկու-
նութիւնն ունենալու:

Ու եթէ մասնանի ըրի վերեւ կեանքի
արագագոյնացութիւնը, նպատակս չէ. թէ
անոր վրայ ձեզ տխուր ողբեր կարգաւ էր.
ոչ. այլ յաւէտ ճանչցունել անոր յարգն ու
արժէքը, մինչ բացերեւ ու անուրանալի
իրողութիւն մըն է թէ ժամանակին արագ
հոլովմամբ միշտ կը սպառի այն եւ սպա-
ռածն այլ եւս անհնար է որ վերագոռնայ
ու ձեռք կարենայ ձգուիլ դարձեալ: Եւ
այս մասնաւոր, թէ ինչպէս պէտք է ան-
ցնել այդ թանկագին կեանքը աշխարհի
վրայ: Արդ, նկատելով որ ստեղծուած ենք
սպրիլ ժամանակի մը համար աշխարհի
վրայ, պարտիմք ուրեմն կեանքին արժէքը

ճանչնալ, ու կեանքին արժէքը ճանչնալու համար ալ էն առաջ պէտք է որ ժամանակին յարգը ճանչնանք. առանց ասոր, կարելի չէ կեանքին ճիշդ ինչ արժէք ունենալը հասկնալ, զի կեանքը սահմանուած ատենի մը համար ժամանակին հետ անբաժանելի կերպով կապուած ըլլալով, եթէ չի գիտնանք ժամանակին յարգը, յայտնի ճշմարտութիւն մըն է թէ գաղափար ալ չի պիտի ունենանք կեանքին արժէքին վրայ:

Աշխարհի վրայ, տեսակ տեսակ կերպերով մէջ անուն հանած մարդիկ որ կան ու բիւրաւորներ ալ եկած գացած են, ամէնքն ալ, վստահաբար կրնանք ըսել թէ գիտեն ու գիտէին ժամանակին յարգը, կեանքին արժէքը, որով կարող եղան իրենց ապրած միջավայրին մէջ կեանքերնին արգասաւոր միանգամայն օգտակար ընել որչափ որ հնար էր: Ասոր համար է որ մասնաւորապէս արեւմտեան ազգերը իրենց ամէն կարգի գործերով այսօր մեղի այնքան զարմանք ու հիացումն կ'առնեն: Բայց ինչպէս որ բացորոշ կ'երեւնայ, խնդիրը մի միայն կեանքին ինչքան թանկագին արժէք ունենալը գիտնալով չի վերջանար, այլ զգալով ատկէ, խորհիլ հարկ է թէ ինչպէս պէտք է անցնել զայն աշխարհի վրայ: Ահա, կեանքին էն լրջօրէն խորհուելիք կէտը, որու վրայ պիտի ջանամ ստորեւ համառօտիւ պարզել տեսութիւններս:

Խել մը մարդիկ, — եւ ասոնց թիւը մեծ, շատ մեծ է, — կ'ըսեն. «Ուտենք, խմենք, բնականօրէն նայինք, քանզի կայ ալ չէ այս աշխարհն ու կեանքն է՝ չի կայ ալ չէ»: Ու իրօք ասանկ ալ կ'ապրին, սերտ սիրով կապուած ըլլալով աշխարհին ու կեանքին, իբր թէ աշխարհի վրայ պիտի մնան յաւիտեան ու կեանքերնին պիտի ըլլայ անվերջանալի: Այսպիսիներ, չափազանց լաւատեսներ են այս աշխարհի ու կեանքի մասին, ու իրենց այս գաղափարը աւելի կը զօրանայ մանաւանդ երբ համոզուած են թէ անբնական համար գրուածներն ու խօսուածներն իրական բաներ չեն կամ տարակուսելի են եւ կամ շատ ծերութեան օրերու կամ մահուան անկողնի մէջ խորհուելիք բաներ են: Ասոնց դէմ ալ կան ծայրայեղ յոռետեսներ, որոնց համար այս աշխարհն սոսկ «վշտաց հովիտ» մըն է եւ մարդկային կեանքն ալ միշտ դառնութիւններով լի: Այս գաղափարէն եղողներն ալ, հարկ է ըսել, կ'ապրին միշտ ամէն բան մութ տեսնելով աշխարհի վրայ, ու կը խօսին կեանքի վրայ «աւաղ»ներով: Եւ սակայն ճշմարիտը խոստովանելու համար անմիջապէս ըսեմ որ թէ՛ առաջինները թէ՛ վերջինները յետին ծայրայեղութեան գացած են իրենց այս իրարմէ խիստ տարբեր ու նոյն ատեն խիստ սխալ տեսութիւններով: Իրաւ է որ աշխարհի վրայ վիշտ պատճառող շատ, շատ անհամար բաներ կան որ կը դառնացնեն կեանքը ու մարդ մասամբ իրաւունք կ'ունենայ կարծես բողոքելու, տրանջալու աշխարհի ու կեանքի դէմ: Եւ սակայն ամենեւին ուղիղ չէ եւ ուղիղ չըլլալէ զատ աններելի ալ է աշխարհն ու կեանքը միշտ իր յոռի կողմերովը չափել ու ցոյց տալ, ինչպէս նաեւ ատոր հակառակը: Որովհետեւ, աշխարհի վրայ, արցունքի հետ ժպիտը, տրտմութեան հետ ուրախութիւնը, թշուառութեան հետ հարբսութիւնը, ձախորդութեան հետ յաջողութիւնը, չար բաներու հետ բարի բաները, խառն կ'ընթանան: Որով տառապանքի

ու երջանկութեան, չարութեան ու բարութեան այս աշխարհին մէջ իրաւունքը չունինք ամենեւին աշխարհն ու կեանքը միշտ բոլորովին մութ տեսնելու ինչպէս նաեւ միշտ պայծառ: Այլ ցորչալի սահմանուած ենք ապրելու աշխարհի վրայ, պարտիմք մեր ապրած միջավայրի մէջ, «ամէն բան» լաւ կերպով պրպտել, քննել, «փորձել» ու ճանչնալով ինչ որ օգտակար ու «բարի» է, «ամուր բռնել զայն», եւ գործել ըստ այնմ, գործել անդու, անվատ: Եւ եթէ դժուարութեանց ու դժբաղդութեանց ալ պատահինք կամ բախինք, դարձեալ պարտիմք գիմազրել գիտնալ ու տոկալ, առանց ընկճելու, ու վայելի սիրով ու խնդութեամբ այն բարիքներն ալ, որոնք մեր բաղձանաց համեմատ կու տայ Աստուած իր ամենաբարի հաճութեամբ: Ո՛հ, այո, ստեղծուած չենք ճգնաւորներու նման քաջուիլ աշխարհէն, այլ, ստեղծուած աշխարհի բովելն անցնելով կամ չփոփոխելով աշխարհի հետ իբր փորձաքարի մը, յայտնի ընել թէ ինչ ենք: այսինքն Աստուծոյ եւ մարդկութեան ինչ աստիճանի հաճելի եւ օգտակար անձեր:

Եւ արդ, սիրելի ընթերցող, վայրկեան մը յետադարձ ակնարկներ նետելով քննելով թէ ինչպիսի հետքեր ենք ձգած մեր կենաց ճամբուն վրայ, եթէ գտնենք որ երբեմն մոլորած են քայլերնիս դէպ ի յոռին, այսինքն այնպիսի բաներ ըրած ենք անցեալին մէջ որ Աստուծոյ առջեւ անհաճոյ ու եպերելի են լիովին, սրտանց դիմելով Աստուծոյ ողորմող գթութեանը, ներողութիւն խնդրենք, եւ խնդրենք միանգամայն որ օգնէ մեզ, որպէս զի յառաջիկային մէջ չի հրապուրուելու քաջութիւնը ունենանք, չի մոլորինք, չընկերակինք այն բիւրաւոր փորձութեանց առջեւ, որ Սատանան ամէն ատեն առջեւնիս կը դնէ ու կը բերէ այլ եւ այլ կերպերով: Նոյն ատեն ջանանք ամենայն ժրտութեամբ եւ բոլոր գորութեամբ աշխարհի վրայ քաջ միանգամայն բոլոր մարդ մը ըլլալու: Հաւատարմօրէն ընենք միշտ ինչ որ կը թոյլատրէ շէշ աստուածային Մեծ Օրինագիրքը — Սուրբ Գիրքը — որ է՛ն անսխալ ուղեցոյցն է մեր դէպ ի յաւիտեանականութիւն ըրած այս արագ ուղեւորութեան մէջ եւ ինչ որ ճշմարիտ մարդկութիւնը կը պահանջէ որ ընենք, որպէս զի օգտակար մարդու մը անունը կարենանք ձգել աշխարհի վրայ:

Հարկ չի կայ երկարօրէն բացատրելու թէ բարի եւ օգտակար մարդու մը կեանքը ինչպիսի կեանք մը կ'ըլլայ: Միայն սաշափը ըսեմ որ այսպիսի մարդ մը կատարելապէս գիտէ կեանքի բոլոր պարտականութիւնները: գիտէ թէ ինչո՞ւ համար աշխարհ եկած է, ինչո՞ւ կ'ապրի, ինչ է գլխաւորապէս կեանքի նպատակն ու վախճանը: Եւ ասոր համար է որ ժամանակը երբեք սին ու նանիր բաներու համար չի վատնիր: քանզի գիտէ թէ «բոլորն թեւ ունի» չի կենար, ու անցնող պատեհութիւնը մէջմըն ալ ձեռք չանցնիր: Վերջապէս գիտէ թէ ինչ կերպ գործելով անցնելու է կեանքը որպէս զի արգասաւոր ըլլայ այն ի փառս Աստուծոյ եւ յօգուտ մարդկութեան ու կը գործէ ըստ այնմ, կը գործէ ներկային մէջ, առանց ձգձգելու ապագանին որ մութ է եւ անստոյգ:

Եւ արդ ջանանք այդպէս ապրիլ ու գործել անդու: Եւ երբ կեանքերնու վախճանը գայ ու հրաւիրուինք մեկնիլ այս աշխարհէն անոր հաշիւը տալու զայն մեզ

պարգեւողին, տարակոյս չունենանք որ այն ընդունելութիւնը պիտի գտնենք որ ամէն արդարի կ'ըլլայ: Երեւի կայ մարդուն, որ արդարներուն մահովը կը մեռնի:

Սամսոն
ԱՐԱՐԻՑ ԶԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ
(Թահա Հոֆի)

Դու ծով մեծատարած, յաւիտեան կը թաւալես քու ցոլունազարդ կոհակներդ: Դու գաւթներդ յատակեալ են պէսպէս մարգարիտներով, գոհարներով եւ բուստներով: Երկինք՝ վրանդ է, երկիր՝ գահդ: Դու անխաղաղ, անսահման, անյատակ, անծանօթ:

Դու երկինք կապուտագեղ, կրնայ մարդ քաջապէս հայիլ առ քեզ: Դու մաքրափայլ ջրնջ ուկիւն, յորում աշխարհներ կը թաւալին այնքան արագապէս, այնքան ճգնառապէս եւ սակայն լո՛կ, մնջիկ: Մարդ կ'որոնէ քու լրթակապոյտ սահմաններդ, բայց վայրապար կը ճգնի: Դադարեմք եթերային, եթէ կայ բան մը յոյժ գեղեցիկ, որ կ'աղաղակէ ի ձայն մեծ ողջունել աներեւակ ներկայութիւնն, ում բոլոր ծնկեր պիտի ծռին, դու ես այն ալ:

Դու արեւ գողափիւռ որ կը թափես ճաճաններդ, յոյժ երջանիկ ես անշուշտ: Դու կը ցերեկը գիշերը կը նուազի ի տեսիլ դէմքիդ: Նորահաս Բնութիւնը կը փայտի քու համարյոյներովը եւ գգուանքներով: Աշխարհները կը դգան անհուն շնորհացդ ազդեցութիւնը: Բարի ըլլալ եւ բարիք գործել, այս է երանութիւնը: Մարդ երջանիկ է, բայց կրնայ նմանիլ քեզի: Դու ես լուսատու եւ կենսատու երկնքին, ծովուն ու ցամաքին:

Դու միջոց անծայրածիր, պաճուճեալ լուսարիւ աստղիկներով եւ նշուագեղ արփիկներով, ոյք կ'արձակեն իրենց ոսկեթոյր նշուիկներն անհամար աշխարհներու վրայ: Դու անսահման եւ անեղր անդունդդ անըմբռնելի է եւ անմատչելի: Առանց յագեւալու այս թռիչներէն, հոգիդ իմ ապշալ, օ՛հ, յառաջ, ուր կ'երեւի աշխարհներու անվերջանալի անշրպետը, եւ մտածէ դող ի դող այն անճառելի էակին վրայ որ կը ընու գամենայն ինչ:

Դու Աստուած մեծ, Արարիչ համայն անշրպետին, Արարիչ ճաճանչալի արեգականց եւ կապուտագեղ եթերաց, դու ես որ ցամաքաց եւ ծովուց կը պարգեւես իւրեանց բիւրազան գեղն ու շնորհն: Արարիչ հոգւոյ, որ չը մեռնիր երբեք, ծնող բարեաց ու շնորհաց, դու այնքան սքանչելի եւ այնքան մեծագոր ես որ մարդ երկրւոյ կը զգայ մինչեւ անգամ աղօթքով մատչելու առ քեզ: Անծայր է միջոցը, բայց եւ այնպէս դու կը գտնուիս ամէն տեղ:

Տէր բարերար, սորվեցուր ինձ աղօթել: պահապան եղիր ինձ ամէն խորհրդածութեան, ամէն գործի եւ ամէն պարագայի մէջ: Առանց քեզի մարդ կը չեղի իր արահետէն: քանզի մեր բոլոր ճիգերն ու ջանքերը սին են եւ ապարդիւն: Ուրեմն մի լքաներ զիս առանձին, այլ օր քան զօր եւ առաւել քան զառաւել սորվեցուր ինձ սիրելի զքեզ եւ միայն զքեզ:

(Թաքսո)
Այնթապ
ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ Ս. ՍՄՄԵԿԵԱՆ

Սովորական աղօթքի ժողովը տեղի պիտի ունենայ վաղը, ժամը 9ին, Պայպլէ Հառսի մատրան մէջ: Աղօթքի նիւթն է Մատ. 2. 10:

ՀԱՆԴԵՍ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Մարտ 2 ըստ Յուլ. եւ մարտ 14 ըստ Լատ. 1896

ԱՏՈՒԱՅԻ ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԶԱՆՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

Տակաւին ստուգուած է Ատուայի ձա-
կատարարին մէջ իտալական կորուստին
լման քանակութիւնը: Սակայն բաւական
բան իմացուած է որով կ'արդարանայ խօս-
քը Հոռոմայ օրագիրներէն մէկուն, որ կը
կոչէ զայն զինուորական ձախողուած մը
առաջնակարգ մեծութեամբ: Հոռոմէ առ-
նուած մարտ 9 թուակիր հեռագրով մը կո-
րուստը, վերջին տեղեկութեանց համաձայն,
կը հաշուուի 7,000 իտալացի եւ 2,000 բնիկ
օժանդակ: Այս թիւն անշուշտ կը ներկա-
յացնէ միանգամայն սպաննալ եւ վերաւոր-
եալ: Ռուսները գործակալութեան մարտ 6
թուակիր մէկ հեռագրով իտալիոյ կորստեան
համագումարը 4,300 նշանակուած էր: Կը
թուի թէ Զօր. Պարաթիէրի փետր. 23ին
որոշեց ետ քաշուիլ իր պատերազմական
պիտոյից կեդրոնին մօտ ըլլալու համար,
քայց հետեւեալ օրը փոխեց իր դիտաւորու-
թիւնը եւ փետր. 29ին որոշեց թշնամուոյն
վրայ յարձակիլ հետեւեալ օրը: Հաւանորէն
խաբուեցաւ թշնամուոյն շարժումներուն
վրայ առնուած սուտ լուրերէ եւ փութաց
վճռական հարուած մը տալ հրամանատա-
րութեան պաշտօնն իր յաջորդին յանձնելէ
առաջ: Զօրքերը երեք թեւի բաժնուեցան,
մին Ալպերթոնէ զօրավարին, մին Արիմոն-
տի զօրավարին եւ մին Տապորմիտա զօրա-
վարին հրամանատարութեան ներքեւ: Այս
երեք զօրավարներն ալ կը թուի թէ մեռած
են եւ կամ գերի բռնուած: Ինչպէս Մէլեք-
կըսէ թէ իմացուած է թէ Զօր. Տապորմի-
տա մեռած է եւ թէ Զօր. Արիմոնտի եւ
Մաքայէ բերդին պաշտպան գնդապետ
Կալիանօ գերի բռնուած են: Ալպերթոնէ
զօրավարին վրայով ալ միայն իմացուած է
թէ վերաւորուած ինկաւ: Ամբողջ գիշերը
լուսնի պայծառ լուսով արշաւեցին իտա-
լական զօրքերը եւ կիրակի առաւօտ կա-
նուխ սկսան ձակատամարտը: Կերեւի թէ
պատերազմը չափէն աւելի ընդարձակ չըր-
ջանակի մը մէջ մղուել սխալը գործեցին:
Զախ թեւը որ Ալպերթոնէ զօրավարին
հրամանատարութեան ներքեւ էր՝ իրեն
յատկացուած տեղէն չափ անդին յառաջա-
ցաւ եւ թշնամուոյն պատահեցաւ այնպիսի
տեղ մը որ ընդհանուր հրամանատար Պա-
րաթիէրի տեղէն 3½ մղոն հեռի էր: Արդ-
իւնքը սա եղաւ որ երբ այդ թեւը թշնամ-
ուոյն ստուար բազմութենէն նեղն ինկաւ,
ընդհանուր հրամանատարը չիմացաւ. եւ
երբ Պարաթիէրի անոր օգնութեան զրկեց
Արիմոնտի զօրավարը, բանը բանէն անցած
էր: Արիմոնտի որով իտալացիք պատե-
րազմեցան՝ կ'իմացուի սա իրողութենէն որ
247 սպաներէն միայն 40ը ողջ վերադար-
ձան, բայց թշնամին ինչպէս թուով նոյնպէս
խորամանկութեամբ աւելի զօրաւոր բրգաւ:
Ինչպէս անցեալ շաբթու ծանուցինք, այս
ձախողուածին հետեւանքները լոկ զինուո-
րական չեն: Հանրութիւնը պատասխանա-
տու կը համարի նախարարութիւնը, թէ եւ
որչափ ատեն իտալացիք յաջող էին՝ իտալիոյ
ափրիկեան աշխարհավարութեան նկատմամբ
տհաճութիւն չցուցուեցաւ, այլ ընդհակա-
ռակն զօրաց ամէն նոր ջոկատներ ժողովը-
ղային խանգաւարութեամբ զրկուեցան, եւ
ձախողուածն ալ նախարարութեան յանցան-
քովը չէ եթէ, ինչպէս հաւանական է, զօ-

րաց դէպ Ատուա տղետալի յառաջխաղա-
ցութիւնը գահիճին հրամանաւ տեղի չունե-
ցաւ: Այսու հանդերձ հրաժարեալ նախա-
րարներուն դէմ գրգռումն այնչափ սաստիկ է
որ անոնք հազիւ թէ կրնան հրապարակի վրայ
երեւիլ ապահովութեամբ եւ կը պահանջուի
գատի ենթարկել զանոնք: Նոր նախարա-
րութիւն մը կազմուեցաւ վարչապետու-
թեամբ Տի Ռուտինի մարքիզին, որ ստանձ-
նած է նաեւ Ներքին գործոց նախարարի
պաշտօնը: Զօր. Ռիքոթի Պատերազմական,
Տի Սէրմոնէթի դուքսը Արտաքին գործոց
եւ Սինեոր Պրին Ծովային նախարար ե-
ղան:
Նոր կառավարութեան ամբիկեան աշ-
խարհավարութեան խնդիրը շատ զփուրիս
է: Կամ համաձայնութեան մը գալու է:
Մէլեքիք թագաւորին հետ լաւագոյն կա-
րելի պայմաններով, կամ շարունակելու է
պատերազմը առաջունէ աւելի սաստիկու-
թեամբ: Ոմանք կը կարծեն թէ առաջին ո-
րոշումն անկարելի է եւ թէ, եթէ իտալիա
Հապէշներու առջեւ պարտութիւն խոստո-
ւանի, պիտի կորսնցնէ զիրքը զոր ունի
իբրեւ առաջնակարգ պետութիւն եւ ան-
պատուութիւն պիտի բերէ ազգին: Ամէն
զոհողութեամբ իտալիա հաստատուելու է,
կ'ըսուի, իր պատիւը, եթէ ոչ կը կործանի:
Սակայն կայ ուրիշ տեսութիւն մը որ մեզի
աւելի իմաստուն կը թուի: Վերջին ձա-
խողուածն իտալական բանակին անպատ-
ուութիւն չբերեւ, այլ լոկ ընդհանուր հրա-
մանատարին մէկ ծանր սխալին հետեւանքն
է: Գետինն այնչափ անհարթ եւ խորտու-
ւորտ էր որ զիւրութիւն չէր ընծայեր զօ-
րաց ըստ արժանեոյն համախմբուելուն,
այնպէս որ իսկապէս թակարթն ինկան
անոնք եւ սակայն արիաւար կռուեցան:
Եթէ իտալիա իր մարդիկը եւ գանձն սպանէ
ափրիկեան անստոյգ աշխարհակալութեան
մը համար, անկարող եւ անյարմար պիտի
ընէ ինքզինք եւրոպական ո եւ է կարեւոր
գործի համար: Թէլեք-Ֆ կ'ըսէ թէ Հապէ-
շաստանի թեւարկութիւնը, եթէ վաղն իսկ
կարելի ըլլար ձեռք բերուիլ առանց ու-
րիշ կեանքի մը կորստեան, աղետաբեր ըն-
ծայ մը պիտի ըլլար իտալիոյ: Ծուռ կամ ուշ
պիտի ցամքեցնէր իտալիոյ հարստութեան
արդէն իսկ նիհար աղբիւրները եւ պիտի
բերէր հասցնէր զայն Սպանիոյ վիճակին:
Գերմանական քանի մը թերթեր ցուցին
թէ իտալիա իբրեւ անդամ Երբեակ Նիզա-
կակցութեան կորսնցուց իր յարքը, բայց
չկայ նշան մը որ ցուցնէ թէ այդ ձախող-
ուածը փոխած է գերմանական կառավա-
րութեան եւ Աւստրիականին հայեացքը:
Աւստրիական թերթեր իտալիոյ յորդոր
կ'ուղղեն Ափրիկէէ քաշուիլ անմիջապէս
երբ յաջողի կնքել պատուաւոր հաշտու-
թիւն մը:
ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ
Կը յիշուի թէ Գերմանիոյ վարչապետ
Հոնէյկոնէ իշխանը գեկտեմբերի մէջ այցե-
լութիւն տուաւ Աւստրիա-Հոնգարիոյ Ար-
տաքին գործոց նախարարին ի Վիէննա:
Հիմա Աւստրիա-Հոնգարիոյ Արտաքին գոր-
ծոց նախարարն ալ անոր փոխադարձ այ-
ցելութեան գնաց ի Պրիւին: Բնականաբար
այս այցելութեան քաղաքական նպատակ
մը պիտի վերագրուի եւ բաւական են-
թաղութիւններ պիտի ըլլան, քանի որ
տեղի կ'ունենայ Երբեակ Նիզակակցութեան

երրորդ անգամին կրած զինուորական ձա-
խողուածէն այսքան քիչ ետքը: Սակայն կէս
պաշտօնական Նոր. Տէյչէ կ'ըսէ թէ այս այ-
ցելութիւնն այդ գէպերուն հետ բնաւ կա-
պակցութիւն չունի, եւ կը յարէ թէ իտա-
լիոյ ձախողուածին վայրկեանը Վիէննա եւ
Յիւրոպ Եռեքէֆ կայսրերուն նման վեհապետ-
ներու համար պատեհ առիթ մը չէ խորհե-
լու իրենց զինակցին հաւատարիմ մնալու
յարմարութեան եւ անյարմարութեան վրայ:
Երկուշաբթի Կոլուխովսքի կոմսը Վիէննա
կայսեր հետ երեք քառորդ ժամ տեսակցեցաւ:
—Անցեալ շաբթու մեռաւ ռուս Չէրէվին
զօրավարը: Հանգուցեալը Ռուսիոյ կայսե-
րական ընտանեաց քով բարձր պատիւ
կը վայելէր եւ հանգուցեալ Զարին անձնա-
կան պաշտպանութեան համար կազմուած
մասնաւոր ոստիկանութեան պետն էր:
—Վիէննայի քաղաքային խորհրդոյ ընտ-
րութիւնը ընտրական երեք շրջանակներուն
մէջ ալ աւարտեցան: Ընտրուեցան 96 Հա-
կահեական եւ 42 Աղատական: Հակահեա-
կաններն այսպէս չորս աթոռ աւելի շահե-
ցան քան վերջին ընտրութեանց մէջ:
—Շարթրի դուքսին (եղբայր հանգուցեալ
Կոմսին Փարիզի) դուստրը, Օրլէանու Մար-
կըրիթ իշխանուհին, հանգուցեալ Մաքման
մարաջախտին երիցագոյն որդւոյն հրամա-
նատար Տը Մաքմանին հետ ամուսնացնե-
լու կարգադրութիւններ եղան:
—Վիթթորիա թագուհին երկուշաբթի
Լոնտոնէ մեկնեցաւ Նիս երթալու, ուր
հասաւ չորեքշաբթի:
—Պրանսայի Երեսփ. Ժողովին ելեւմտա-
ցոյցի յանձնաժողովը եկամուտի արոց նոր
ծրագիրը մերժեց Յի դէմ 28 քուէով եւ Ե-
լեւմտական նախարարէն խնդրեց ներկայա-
ցընել ուրիշ ծրագիր մը, որով Փրանսական
տուրքերն աւելի արժար հիման մը վրայ
բաշխուած ըլլան: Պրանսայի առեւտրական
սենեակն ալ յայտարարեց թէ ինք հակա-
ռակ է եկամուտի արոց յիշեալ ծրագրին:
—Սպանիական իշխանութիւնք ջանացին
ժողովրդային յուզումն հանդարտեցնել,
բայց հակառակ իրենց ջանքերուն՝ հակամե-
րիկեան ցոյցերն ընդհանրացան Սպանիոյ
մէջ: Քիվիլընտ նախագահը դեռ Քու-
պայի գործերուն խառնուելու ո եւ է քայլ
չառաւ, եւ եթէ Սպանիոյ այս ցոյցերն Ս-
մերիկայի մէջ թշնամութեան զգացում մը
յարուցանելու չափ յառաջ չերթան, գփուա-
րութիւնը կը վերնայ: Ամերիկեան թերթի
մը թղթակիցը որ Քուպայէ նոր վերադար-
ձած է՝ կ'ըսէ թէ սպանիական բանակին
ահարկու է եւ Զօր. Ուէյլըր կարող մարդ
է: Սակայն կը կարծէ թէ անհնար պիտի
ըլլայ քննել ապստամբութիւնը:
—Անգղիոյ ծովային նախարար Մր. Կոչըն
անգլիական նաւատորմի նոր ելեւմտացոյցը
ներկայացուց Երեսփ. Ժողովին: Կ'առա-
ջարկէ որ երեք տարուան մէջ 24,823,000
անգլ. ոսկի ծախսուի եւ այս միջոցաւ 18
մարտանաւ եւ յաճախորդ եւ 28 ծովա-
ռաբակիր հալածող նաւ աւելցուի Անգլիոյ
արդի շինուած եւ շինուելու վրայ եղող նա-
ւերուն թիւին վրայ: Կ'առաջարկէ նաեւ չի-
նել չափ մը նոր թնդանօթներ եւ նաւա-
րաններու համար բաւական ծախք ընել: Եթէ
խնդրուած յիշեալ վարկը չնորոգուի, եւ
տարակոյս չկայ թէ պիտի չնորոգուի, Մեծն
Բրիտանիա 1889էն մինչեւ 1899 տաւը
տարուան մէջ 55,000,000 անգլ. ոսկի ծախ-
սած պիտի ըլլայ իր նաւատորմին համար:
—Միւնխարի թղթակիցը, խօսելով

Աւստրիոյ կայսեր եւ Ֆրանսոյի Ֆրանսիական-
գահին տեսակցութեան վրայ որ անցեալ
շաբթու տեղի ունեցաւ ի Մանթոն, կ'ըսէ.
«Աւստրիոյ կայսեր եւ Ֆրանսիական-
այս տեսակցութիւնը քաղաքական հանգա-
մանքէ զուրկ կը համարուի Վիէնայի մէջ:
Միեւնոյն ժամանակ կ'արժէ նշանակել որ
Երբեակ Նիդակակցութեան երեք վեհապետ-
ներէն մին, որուն համակրանքն առ Ֆրանսա
ամէն տեղ հանրաժանութ է, առանձին տե-
սակցութիւն մը ունեցաւ այդ պետութեան
Գլխոյն հետ: Իտալիոյ կացութիւնը թէ՛
կայսեր եւ թէ՛ Նախագահին մտաց վրայ
ազդած ըլլալու է եւ չափազանցութիւն
պիտի չըլլայ ենթադրել թէ կերպով մը
ակնարկութիւն եղաւ Ումպէրթօ թագաւո-
րին զգուշացնելու ներքին:»

—Փարիզէ կը հեռագրուի թէ չինական
կառավարութիւնը անգղիացի եւ գերմա-
նացի սեղանաւորներու հետ 3 առ հարիւր
տոկոսաբեր 320 միլիոն մարքի փոխառու-
թիւն մը կնքած է:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վեհ. Սուլթանը Ռուսիոյ Արտաքին գոր-
ծոց նախարար Լոպանով Ռոսթովսքիի ին-
քիւզի պատուանշան շնորհեց, Թուրք թեր-
թեր կը ծանուցանեն թէ այս պատուանշանը
Լոպանով իշխանին պիտի յանձնուի Զոյա
փաշայի ձեռամբ, որ պետէ Զարին թա-
գադրութեան հանդիսին առթիւ զԹուրքիա
ներկայացնելու պաշտօն ունեցող պատուի-
րակութեան:

Վեհ. Սուլթանը համանապէս մայրաքա-
ղաքիս ուսական զեսպանատան առաջին
թարգման Մ. Մաքսիմովի առաջին կարգի
Մէճիտիյէ պատուանշան շնորհեց:

—Երեքշաբթի պաշտօնապէս զեկուցուե-
ցաւ չականակուռ Մէճիտիյէ պատուանշանի
շնորհը զոր ասկէ առաջ Ն. Վեհափառու-
թիւնն ըրած էր մայրաքաղաքիս ուսական
զեսպանին, ինչպէս ծանուցուեցաւ ժամա-
նակին:

—Արդի կարգադրութիւններուն համա-
ձայն, (Ֆերտիմանտ իշխանը մարտ 13/25ին,
չորեքշաբթի, Կ. պոլիս պիտի ժամանէ իր
մեծարանքները մատուցանել Վեհ. Սուլթա-
նին: Իր հոս բնակութեան միջոցին Վեհ.
Սուլթանին հիւրը պիտի ըլլայ եւ պիտի
հաստատուի ի Գուրուչէյմէ Մէրիյէ Սուլ-
թանի աղարանքին մէջ, ուր ժամանակաւ
կը նստէր հանգուցեալ Մէհմէտ Ալի փա-
շա: Վեհ. Սուլթանի ճարտարապետ Նանքօ
պէյ Եօանիտիսի հսկողութեան ներքեւ շատ
մը գործաւորներ կ'աշխատին հիւսնորդել
ապարանքը, կահայարգարներ ալ մեծ գոր-
ծի վրայն են հոն:

—Արտաքին գործոց նախկին նախարար
Թէրիան փաշա Կրետէ կղզւոյն կուսակալ
անուանուեցաւ փոխանակ Գարաթէոտորի
փաշայի, որ վատառողջութեան պատճառաւ
հրաժարեցաւ: Պետական խորհրդոյ վերա-
քննիչ ճիւղին շնորհանուր զատախաղ Նանքօ
Վիթլինոս էֆ. ալ կուսակալի խորհրդական
կարգուեցաւ: Ասոնք Մաքսիմովի վարչու-
թեան շնորհիւ շոգենաւով չորեքշաբթի Կրետէ
ուղևորեցան:

—Ֆրանսոյի Հանրագումար շինութեանց
նախկին նախարար Մ. Տիւփիւի Տիւթան
մայրաքաղաքս եկաւ առաջարկելու համար
որ Կ. պոլսոյ Թրամուէյի կառքերուն համար
իւրեւելջարժիչ զօրութիւն ձնելալ օդ գոր-
ծածուի: Երկուշաբթի Մ. Տիւթան այցե-

լութիւն տուաւ Հանրագումար շինութեանց
նախարարին:

Սապահ կը հերքէ այս լուրը եւ կ'ըսէ թէ
Մ. Տիւթան Ֆրանսոյի Հանրագումար շինու-
թեանց նախարարութեան կողմէ յատուկ
պաշտօն առած է օսմ. պետութեան, Գեր-
մանիոյ, Աւստրիոյ, Ռումանիոյ, Սերպիոյ,
Եգիպտոսի, Ֆունաստանի, Իտալիոյ եւ
Զուիցերիոյ մէջ քննական պայտանքներ
ընել եւ երկաթուղւոյ միացեալ գծերուն վերա-
բերեալ անտեսական եւ ճարտարագիտական
խնդիրներու վրայ տեղեկագիր մը պատ-
րաստել: Այդ նպատակաւ է որ Կ. պոլիս
եկած է:

—Վեհ. Սուլթանն Հեռագրական վարչու-
թեան հրամայեց կարգադրութիւններ ընել
որ նահանգներու միջեւ հեռագրական հա-
ղորդակցութիւններն աւելի արագ կատար-
ուին: Վեհ. Սուլթանին այս հրամանն ի գործ
դնելու համար Հեռագրական վարչութիւնն
արտօնուեցաւ Ատանայի եւ Գասթէմուենի
միջեւ երկրորդ հեռագրութիւն մը հաստատել
եւ այժմու գործածուած հեռագրական գոր-
ծիքին տեղ դնել նոր մը, որով միեւնոյն
հեռագրութիւնով երկու հեռագիր կրնայ շըր-
կուիլ միեւնոյն ժամանակ:

—Կը ծանուցուի թէ Սղերդի, Կարգանի
եւ Սասունի մէկ քանի գիւղերուն մէջ ծա-
գած համաճարակին վրայ տեղեկագրելու
պաշտօնով զրկուած բժիշկները հաստատած
են թէ հիւանդութիւնը հետախտ է: Բարե-
բաղդաբար շատ չձաւայիր եւ վարակուող-
ներէն քիչեր կը մեռնին:

—Պատերազմական նախարարութիւնը
Սէյանիկի եւ Գոսովայի զինուորական իշ-
խանութիւններուն պատուիրեց արձակել
այդ նահանգներուն պահեստի բոլոր գոր-
քերը, վասն զի խաղաղութիւն եւ անդոր-
րութիւն վերահաստատուած են օսմ. պե-
տութեան երկիրներուն մէջ: Պիթիսի,
Մալազկերտի եւ Մուշի պահեստի գորքերն
արդէն արձակուած են:

—Զմրան մեծ մասը անսովոր մեղմու-
թեամբ անցաւ Անատոլիոյ ներքին նահանգ-
ներուն մէջ, Այս բարեբաղդութիւն մը եղաւ
բազմաթիւ կարօտեալներուն: Բայց փետ-
րուարի վերջերը սաստիկ ցուրտ եղաւ:
Վանի նահանգին մէկ գիւղէն կը գրուի թէ
երկու հայ կիներ իրենց գիւղը վերադառ-
նալու պահուն ձեան փոթորկի լռուեցան
եւ մեռան: Զեան հիւսեր եւ նամաօրինակ
արկածներ կը ծանուցուին Էրզրումի նա-
հանգին այլ եւ այլ կողմերէն:

—Պէյրութի նահանգին Հայֆա եւ Նա-
զարէթ գաւառակներուն մէջ յորդ անձրեւ-
ներ մեծ հեղեղներու պատճառ եղեր են:
Ընդարձակ տարածութեամբ մշակեալ հողեր
վնասուեր եւ բազմաթիւ անասուններ հե-
ղեղներէ քշուեր եւ խեղդուեր են: Թղթա-
տար սուրհանդակներն ալ շատ ուշ մնա-
ցեր են:

—Պաղատաւի վերջին հեղեղներուն միջո-
ցին Տիգրիսի վրայ կառուցուած կամուրջը
քշուեցաւ ջուրերէն: Հիւսնոյն գետին
վրայ երկաթեայ ծփուն նոր կամուրջ մը
ձգելու կարգադրութիւններ եղած են:

—Յունաց պատրիարքը նահանգներու
յոյն եկեղեցական իշխանութիւններէն խնդ-
րեց պատրիարքարան զրկել ցուցակն այն
եկեղեցիներուն, վանօրէից, դպրոցներուն
եւ ուրիշ շէնքերուն, որոնք ժամանակաւ
պատրիարքարանի ներկայացուցիչներուն
ուղղակի իրաւասութեան տակ էին եւ
հիւսն Պուլկարներու եւ Վալաքիացիներու
ձեռքն անցած են:

—Պէյրութի իշխանութիւնը կառավա-
րութեան ուշադրութիւնը դարձուցած են
այն առաւելութիւններուն որ կրնան ձեռք
բերուիլ Պէյրութ-Գամասկոսի երկաթուղւոյն
հետ միացնելով Լիքանան լեռան երկաթու-
ղին, որուն մենաշնորհն Ապտիւլ Ահաթ
Հաղարայի տրուեցաւ: Երկու գծերուն շի-
նութեան արտօնատէրները առարկութիւն
մը պիտի չընեն, եւ կառավարութիւնն աղատ
է անոնցմէ միոյն յանձնել այս ծրագրին
գործադրութիւնը: Խնդիրն յղուած է Հանրո-
գումար շինութեանց նախարարութեան:

—Ֆէրիշ Պէյլէֆ չոգենաւ, որ քանի մը
անգամ եկած է մայրաքաղաքս, երեքշաբթի
դարձեալ Կ. պոլսոյ նաւահանգիստը ժամա-
նեց 297 ուղևորով: Այս անգամ Նիւ
Եորքէ եկաւ հանդիպելէ հետեւ Համպուրկ,
Ալճէրիա, Թունուզ, Աղեքսանդրիա, Եաֆա
եւ Իզմիր: Երէկ մեկնեցաւ նաւահանգիստէս:

—Կիրակի Սեւ Ծովու եղերքը Շիլէի մէջ
կոյր տղայ մը մեռաւ սոսկալի մահուամբ:
Մինակ թողուած էր սենեակի մը մէջ ուր
վառ կրակարան մը կար: Սենեակին մէջ
պտըտելու պահուն կրակարանին վրայ ին-
կաւ: Ծնողքը, երբ սենեակն եկան, տղուն
կիսով մոխիր դարձած մարմինը գտան
կրակարանին վրայ:

—Սէլէի խմբագրապետ Զօր. Քոմարով,
որ Սոֆիայի մէջ ամենէն ուշադրաւ անձն
էր Պորիս իշխանին մկրտութեան հանդիսին
ատեն, Պուլկարիոյ վրայ պերճ լեզուով խօ-
սեցաւ Սլաւներու Բարեսիրական Ընկե-
րակցութեան առջեւ: Ատենարանը զովեց
պուլկար վարչութեան անդամները, բա-
նակը, կղերքը, մանաւանդ էկզարքը: Ծա-
ռին մեծագոյն մասը գովեստ էր Ֆերտի-
մանտ իշխանին, որուն վրայ պուլկար ազգը
եւ սլաւ աշխարհը մեծ յոյսեր դրած են:
Ծառախօսն ըսաւ թէ քաղաքական պատ-
ճառներով ուրիշ երկիրներ ապաստանած
Պուլկարներու վերադարձի խնդիրը կար-
գադրուելու մօտ է:

—Թղթատարական եւ հեռագրական վար-
չութիւնը որոշեց որ այսուհետեւ թղթա-
տարով զրկուած բոլոր այն այցաքարտերը,
որ իրենց վրայ տպագրեալ անունէն զատ
գրութիւն կը պարունակեն, իբրեւ նամակ
նկատուին եւ անոնց համար մէյմէկ դահե-
կան առնուի իբրեւ թղթատարի ծախք:
Այս որոշումն հաղորդուեցաւ օսմ. պետու-
թեան բոլոր նամակատուներուն: Նոյն
վարչութիւնը իմացուց նաեւ թղթատարա-
կան բոլոր տեսուչներուն թէ ապրանք եւ
կամ դրամ պարունակող թղթատարական
բոլոր ծրարներուն հետ մաքսային իշխա-
նութեանց կողմէ տրուած ծանուցագիր
գտնուելու է:

—Աղեքսանդրիայէ կը հեռագրուի թէ
Ֆրանսական զեսպան Մ. Քանպոն որ եգիպ-
տոս գացած էր հինգշաբթի օր Խոֆէյէ ըն-
կերութեան Էլ Գահիբէ շոգենաւով Աղեք-
սանդիայէ ճամբայ ելեր է եւ յառաջիկայ
երկուշաբթի մայրաքաղաքս կը սպասուի:
Տիկին Քանպոն զեռ հոն պիտի մնայ ժա-
մանակ մը:

ԴՐԱՄԱԿԱՆ			
Մարտ 2/14, 1896			
Գոնսոլիտէ		23 14	
Բուլեյի երկաթուղի		418 20	
Թահվիլաթ Զամանիյէ			
ԴՐԱՄԳ, Օսմ. սուլէ 100է			
Մէճիտիյէ	108 25	Ռուսիոյ բուլ	90
Մէթալիք	97	Նաբուէն	87 25
Պէշիք	102	Գրիմից	51 40
Ալթըրք	103	Անգլ. սուլէ	110 40
Մանր արծաթ	104	Մանէթ թղթ.	8 50
ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ			
Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ՅԱԿՈԲ ՊՅՈՒՅՅԱՆ			
Ֆինանսներու Եղգորդը, Ամերիկացի Խան			